

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2017-2019

na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski

1. WSTĘP

Samorząd miasta Międzyrzec Podlaski realizuje zadania dotyczące wspierania rodziny oraz współdziała w zapewnieniu rodzinie właściwej pomocy w sytuacjach kryzysowych poprzez system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. W ramach współpracy instytucjonalnej i środowiskowej, w oparciu o założenia ustawowe w zakresie pomocy społecznej, przeciwdziałania uzależnieniom, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wielu innych, podejmowane są działania mające na celu wzmocnienie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych, kulturowych i społecznych.

Rada Miasta Międzyrzec Podlaski dostrzegając wagę i znaczenie spójnej polityki prorodzinnej, w niżej wymienionych opracowaniach strategicznych, dotyczących rozwoju lokalnego oraz polityki społecznej, wskazuje na często interdyscyplinarne działania na rzecz dziecka i rodziny, planowane do wykonania lub realizowane w koordynacji lub integracji z działaniami społecznymi, gospodarczymi, środowiskowymi i innymi służącymi rodzinie:

- 1- Strategii Rozwoju Miasta na lata 2017-2022
- 2- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017 -2022
- 3- Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- 4- Miejskim Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 5- Miejskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii
- 6 – Program Rewitalizacji Miasta na lata 2017 – 2023.

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty lokalnej należy do zadań własnych gminy. Dotychczasowy katalog spraw należących do zadań własnych gminy, zawarty w art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym, jest z roku na rok poszerzany o nowe zadania, w tym szczególnie zadania z zakresu wspierania dziecka i rodziny. Z dniem 1 stycznia 2012r. samorzady otrzymały zadania dotyczące wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, następnie 1 kwietnia 2016r. zadania w zakresie finansowego wsparcia rodzin z dziećmi, a rok wcześniej – zadania w zakresie rozszerzenia zakresu finansowego wsparcia osób sprawujących opiekę nad

niepełnosprawnymi członkami rodzin. Rozszerzeniem tych obowiązków są postanowienia ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która wprowadza nowe zadania, zarówno na płaszczyźnie organizacyjnej jak i finansowej. Pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania, na podstawie przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Priorytetowymi działaniami gminy na rzecz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są:

- obowiązek opracowywania przez samorzady gmin lokalnych programów wspierania rodzin wychowujących małoletnie dzieci,
- konieczność stosowania wczesnej profilaktyki społecznej dla młodych rodzin,
- środowiskowe formy opieki pozarodzinnej dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,
- wprowadzenie stanowiska asystenta rodziny, który niezależnie od pracowników socjalnych zajmowałby się wyłącznie pomocą i pracą z rodziną,
- wprowadzenie koordynacji wszystkich instytucji i służb zobowiązanych do wspierania rodziny.

Nowa regulacja prawna zakłada wprowadzenie asystenta rodziny na poziomie samorządu gminnego. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej dalsze wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem będzie niedopuszczenie do oddzielenia dziecka od rodziny lub umożliwienie jak najszybszego powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziców. Asystent rodziny udziela również kompleksowego wsparcia pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze.

Finansowanie powyższych działań, jako zadań własnych gminy, musi znaleźć odzwierciedlenie w jej budżecie. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina ponosi koszty utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

2. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO - EKONOMICZNA

Międzyrzec Podlaski położony jest w północnej części województwa lubelskiego, na skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych wschód-zachód (Moskwa-Warszawa-Berlin) drogowego E30 i kolejowego oraz drogi Nr 19 północ-południe (Białystok-Lublin-Rzeszów). Miasto liczy 17024 mieszkańców, w tym 8776 kobiet, które stanowią 51,55 % ogółu ludności. W latach 2013 - 2016 z roku na rok systematycznie zmniejsza się zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i osób w wieku produkcyjnym, sukcesywnie natomiast rośnie liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Struktura wiekowa ludności miasta w latach 2013 – 2016

Lata	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym
2013	3231	11004	2882
2014	3214	10898	2990
2015	3146	10778	3100
2016	3115	10670	3218

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane w tym zakresie odnoszące się do miasta Międzyrzec Podlaski przedstawiają poniższe tabele.

Ruch naturalny ludności miasta w latach 2013 – 2016

Lata	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny
2013	157	153	4
2014	183	151	32
2015	174	152	22
2016	169	166	3

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie liczba urodzeń w mieście Międzyrzec Podlaski ulegała wahaniom, natomiast liczba zgonów pozostawała na zbliżonym poziomie. Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny był dodatni lecz ulegał znacznym wahaniom.

Dane statystyczne odnoszące się do procesów demograficznych zachodzących w mieście Międzyrzec Podlaski każą zwrócić uwagę na uwidocznione w nich istotne kwestie. Dotyczą one, zarówno malejącego udziału w populacji gminy dzieci i młodzieży, jak również systematycznego wzrostu liczby osób starszych. Niepokój budzić może również stałe niekorzystne saldo migracji. Należy pamiętać, iż w przyszłości populacja seniorów będzie zasilana przez osoby, które zakończą aktywność zawodową.

Opisane wyżej tendencje uzasadniają niezbyt korzystną prognozę demograficzną dla miasta i stanowią poważne wyzwanie dla władz lokalnych i instytucji pomocy społecznej. Zadania, jakie przed nimi stoją, wymagają bowiem dostosowywania usług społecznych w znacznie większym zakresie niż dotychczas do potrzeb seniorów. Należy mieć na względzie, że grupie ludzi starszych trzeba udzielać stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwiać im korzystanie z

usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania wolnego czasu.

3. GOSPODARKA

Miasto Międzyrzec Podlaski jest lokalnym ośrodkiem gospodarczym, opartym na rozwoju przemysłu (produkcja artykułów spożywczych, odzieży, pasz i koncentratów dla rolnictwa, maszyn, urządzeń i narzędzi), budownictwa, usług i turystyki. Pozytywnymi czynnikami mającymi wpływ na atrakcyjność ekonomiczną miasta są, bez wątpienia, położenie w bardzo dobrym układzie komunikacyjnym, stosunkowa bliskość większych ośrodków – Białej Podlaskiej i Siedlec, tranzytowy charakter miasta (bliskość wschodniej granicy państwa), tereny inwestycyjne oraz system ulg w podatku od nieruchomości przy tworzeniu nowych inwestycji.

Podstawy rozwoju gospodarczego miasta Międzyrzec Podlaski związane są z rozwojem funkcji pozarolniczych. Niewiele ponad 3% firm działa w sektorze rolnym.

Użytki rolne zajmują ok. 11 km², tj. ponad 53% powierzchni. Miasto otoczone jest kompleksem leśnym, którego obszar stanowi prawie 9% terenu. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w mieście.

Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)	2 003
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)	1 064
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	169
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków	770

Dane Urzędu Miasta Międzyrzec Podlaski.

Na obszarze regionu międzyrzeckiego występują głównie gleby piaskowe różnych typów oraz bielcowe. Pod względem przydatności rolniczej na gruntach ornych przeważają gleby średnie IV klasy bonitacyjnej oraz gleby słabe klas V i VI. Niewielkie obszary zajmują ziemie czarne o bogatych zasobach próchnicy II i III klasy.

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie miasta w latach 2013-2016 przedstawiają poniższe tabele.

Podmioty gospodarki narodowej w mieście wg rejestru REGON w latach 2013-2016

	2013	2014	2015	2016
liczba podmiotów w sektorze publicznym	57	55	56	56
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	1 406	1 376	1 369	1409
liczba podmiotów ogółem	1 463	1 431	1 425	1465

W latach 2013-2016 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w mieście systematycznie malała. Wśród nich zdecydowanie dominowały podmioty zaliczające się do prywatnego sektora własności, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Struktura branżowa przedsiębiorstw miasta Międzyrzec Podlaski utrzymuje się na stosunkowo niezmiennym poziomie. Najwięcej podmiotów działa w branży handlowej. Duży udział mają także budownictwo, transport i gospodarka magazynowa oraz przetwórstwo przemysłowe.

Warto dodać, że na obszarze miasta funkcjonuje Międzyrzecka Strefa Nowoczesnych Usług i Produkcji, zlokalizowana bezpośrednio przy drodze krajowej nr 2. Obszar ten jest w pełni uzbrojony w media: wodociąg, kanalizację deszczową i sanitarną, a także energię elektryczną. Strefa sąsiaduje z terenami przeznaczonymi w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego pod usługi i produkcję – co daje praktycznie nieograniczone możliwości rozwoju. Całkowita powierzchnia działek wynosi 9,86 ha. Tereny przeznaczone są pod inwestycje o profilu nowoczesnych usług i produkcji, między innymi z sektora: nowoczesnych technologii i IT, przemysłu samochodowego, usług telekomunikacyjnych i teleinformatycznych.

4. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat mieszkań w mieście Międzyrzec Podlaski, liczby izb mieszkalnych i powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2013-2015. W tabeli wyodrębniono również dane na temat mieszkań komunalnych i socjalnych.

Zasoby mieszkaniowe w mieście w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba mieszkań w mieście ogółem	5 892	5 937	5 957
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	72,61	72,80	73,11
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	24,99	25,27	25,58
liczba mieszkań komunalnych	219	211	204
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	46,28	46,05	45,53
łącznie liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	678	654	675
przeciętna pow. użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m ²)	14,95	14,86	13,76
liczba mieszkań socjalnych	132	132	129
łącznie liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	366	360	371
przeciętna pow. użytkowa mieszkania socjalnego na 1 osobę (w m ²)	13,49	13,73	13,06

W latach 2013-2015 ogólna liczba mieszkań w mieście wzrastała. Na zbliżonym poziomie utrzymywała się przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę .

W analizowanym okresie systematycznie malała liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach mieszkaniowych miasta i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na jedną osobę .

W latach 2013-2014 liczba mieszkań socjalnych będących w zasobach mieszkaniowych miasta utrzymywała się na takim samym poziomie, natomiast w 2015 r. uległa zmniejszeniu. W latach 2013-2015 oddano w mieście do użytkowania w sumie 3 nowe budynki niemieszkalne (2 w 2013 r. i 1 w 2015 r.), o łącznej powierzchni użytkowej odpowiednio: 214 m² i 316 m².

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W Międzyrzeczu Podlaskim tej formy pomocy udziela Urząd Miasta – Wydział Zarządzania Mieniem Komunalnym. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2013-2016

	2013	2014	2015	2016
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	327	305	306	278
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	3 926	3 663	3 666	3344
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	686 716	629 282	623 957	563643

Dane Urzędu Miasta w Międzyrzeczu Podlaskim.

W latach 2013-2016 liczba rodzin w mieście, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, ulega z roku na rok tendencji spadkowej, podobnie liczba przyznanych dodatków oraz wysokość kwot przeznaczonych na ten cel.

5. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2016/2017 w mieście Międzyrzec Podlaski funkcjonowało 11 placówek oświatowych i wychowania przedszkolnego, w tym 3 publiczne placówki miejskie zorganizowane w formie zespołu placówek oświatowych, świadczących opiekę, wychowanie i edukację na poziomie przedszkolnym i kształcenia podstawowego.

- Niepubliczne Przedszkole „Jaś i Małgosia” – ul. Leśna 19,
- Niepubliczne Przedszkole „Miś” – ul. Lubelska 54,
- Niepubliczne Przedszkole „Akademia Uśmiechu” - ul. Kaczyńskiego 6,
- Zespół Placówek Oświatowych Nr 1 – ul. Warszawska 37, (Samorządowe Przedszkole Nr 2, Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Integrycyjnymi i Sportowymi im. H. Sienkiewicza,

Gimnazjum Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi i Sportowymi),

- Zespół Placówek Oświatowych Nr 2 – ul. Partyzantów 8, (Samorządowe Przedszkole Nr 4 im. Czesława Janczarskiego, Szkoła Podstawowa Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi i Sportowymi im. Bolesława Prusa, Gimnazjum Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi i Sportowymi im. Żołnierzy Błękitnych Hełmów),
- Zespół Placówek Oświatowych Nr 3 – ul. Leśna 2, (Samorządowe Przedszkole Nr 3, Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II z Oddziałami Integracyjnymi, Gimnazjum Sportowe Nr 3),
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy – ul. Leśna 2A, (Przedszkole Nr 1, Szkoła Podstawowa Nr 4, Gimnazjum Nr 4, Szkoła Przystosowująca do Pracy),
- Zespół Szkół Technicznych – ul. Warszawska 30, (Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Liceum Wieczorowe dla Dorosłych),
- Liceum Ogólnokształcące im. gen. Władysława Sikorskiego – ul. Lubelska 57/59,
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. Marii Dąbrowskiej – ul. 3 Maja 40/42,

Założenia organizacyjno-prawne zespołów przewidują możliwość organizowania edukacji, opieki i wychowania dzieci i młodzieży ze specjalnymi wymaganiami edukacyjnymi.

Szczegółowe dane na temat liczby dzieci i uczniów uczęszczających do ww. placówek oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Placówki wychowania przedszkolnego i oświatowe w mieście w roku szkolnym 2016/2017

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	6	546	47
w tym przedszkola	4	501	45
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	2	45	2
szkoły podstawowe	4	1 057	105
szkoły gimnazjalne	4	540	73
szkoły ponadgimnazjalne	3	1 079	116

Dane Urzędu Miasta Międzyrzec Podlaski.

Wszystkie placówki oświatowe starają się zapewnić jak najlepsze warunki nie tylko edukacji, ale również opieki, wychowania i wszechstronnego rozwoju swoich wychowanków: 6 placówek zatrudnia pedagoga (brak wskazań w Zespole Placówek Oświatowych Nr 2 i Zespole Szkół Technicznych), opieką pielęgniarską objęci są uczniowie także 6 szkół (brak wskazań w Zespole Placówek Oświatowych Nr 1 i w Zespole Placówek Oświatowych Nr 3), 3 placówki zatrudniają psychologa (Zespół Placówek Oświatowych Nr 2, Zespół Szkół Technicznych i Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy). Natomiast uczniowie wszystkich szkół miejskich

mogą korzystać ze stałej pomocy logopedy.

Pięć placówek prowadzi dożywianie uczniów (jedynie Liceum Ogólnokształcące nie posiada warunków do dożywiania uczniów na terenie szkoły – osoby zainteresowane korzystają ze stołówki ZSE). Wszystkie szkoły zapewniają dzieciom i młodzieży dostęp do sali gimnastycznej i Internetu. Miejskie Zespoły Placówek Oświatowych posiadają klasy integracyjne.

Pięć placówek zapewnia dzieciom opiekę w ramach zajęć świetlicowych (brak wskazań w placówkach ponadgimnazjalnych). Wszystkie szkoły umożliwiają nauczanie indywidualne.

Placówki szkolne oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, językowe, informatyczne, czytelnicze, szachowe, sportowe (SKS), wokalne (chór), przyjaciół biblioteki, logistyczne, żeglarskie, katechetyczne, teatralne, fakultety maturalne, zajęcia przygotowujące do egzaminów zawodowych, olimpiad i konkursów, wolontariat).

Jednocześnie we wszystkich jednostkach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, psychoterapeutyczne oraz rewalidacyjne.

Dzieci i młodzież uzdolnione muzycznie mają możliwość rozwijania artystycznego talentu i zainteresowań w Państwowej Szkole Muzycznej I Stopnia im. Karola Kurpińskiego. Placówka oferuje naukę gry na instrumentach muzycznych (fortepian, flet poprzeczny, saksofon, gitara klasyczna, akordeon), naukę gry lub śpiewu zespołowego, przekazywanie wiedzy o muzyce, rozwijanie uzdolnień muzycznych dzieci i młodzieży, przygotowywanie najzdolniejszych i najbardziej pracowitych uczniów do nauki w szkole muzycznej II stopnia. Oprócz gry na instrumencie głównym, uczniowie mają również zajęcia z przedmiotów: kształcenie słuchu, rytmika, audycje muzyczne, chór lub zespół.

Warto dodać, że na terenie miasta funkcjonuje Żłobek Miejski z 24 miejscami dla dzieci w wieku od 20. tygodnia do 3. roku życia. Opiekę nad dziećmi sprawuje wykwalifikowany personel, posiadający specjalistyczną wiedzę na temat pielęgnacji, opieki, zabawy i wychowania, natomiast codzienną opieką zdrowotną i higieniczną zajmuje się zatrudniona pielęgniarka. Żłobek współpracuje także z międzyrzecką Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, która zapewnia zajęcia z logopedą stymulującym prawidłowy rozwój mowy dzieci oraz prowadzi konsultacje z rodzicami.

Wszystkie placówki szkolne zapewniają wsparcie zarówno uczniów jak i rodziców w specjalistyczną pomoc pedagoga szkolnego lub psychologa oraz podstawową opiekę medyczną pielęgniarki szkolnej. W sytuacjach trudności w nauce lub wychowaniu, rodzice i dzieci mogą liczyć na pomoc specjalistów Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, której placówka

terenowa zlokalizowana jest na terenie miasta. Również Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej utrzymuje ścisłą współpracę ze specjalistami tej Poradni w potrzebie udzielania pomocy rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze lub problemy w sprawnym wypełnianiu funkcji rodzicielskich, kierując rodziców na zajęcia Szkoły dla Rodziców lub rodziców oraz dzieci na terapię psychologiczną lub pedagogiczną.

Na terenie Międzyrzecza Podlaskiego od 2009 roku funkcjonuje, w ramach zamiejscowej placówki Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży Ochotniczego Hufca Pracy w Białej Podlaskiej, Młodzieżowe Centrum Kariery. Oferta edukacyjno-doradcza Centrum kierowana jest do młodzieży między 15 a 25 rokiem życia. W ramach oferty zainteresowana młodzież korzysta z doradztwa zawodowego (w siedzibie placówki oraz na terenie szkół ponadgimnazjalnych), szkoleń zawodowych, a także z pośrednictwa pracy stałej oraz krótkoterminowej. Młodzieżowe Centrum Kariery gromadzi również oferty pracy oraz pozyskuje pracodawców do organizowania praktyk zawodowych oraz giełd i targów pracy.

Szeroko rozumianą działalność kulturalną w mieście Międzyrzec Podlaski prowadzą Miejski Ośrodek Kultury oraz Miejska Biblioteka Publiczna. MOK promuje rozwój kultury wśród mieszkańców miasta poprzez edukację kulturalną, twórcze aktywizowanie środowiska lokalnego oraz prowadzenie zajęć, mających na celu podnoszenie wiedzy, kształtowanie umiejętności, a także umożliwienie realizacji indywidualnych pasji i zainteresowań. Przy Ośrodku działają: pracownia plastyczna dla dzieci, młodzieży i dorosłych (Klub Miłośników Sztuki), aktorska – zajęcia dla dzieci i młodzieży w Grupie Teatralnej „13”, multimedialna – oferuje zajęcia fotograficzne zarówno dla młodzieży, jak i osób starszych, muzyczna i wokalna – nauka śpiewu i gry na instrumentach, taneczna – sekcja tańca towarzyskiego (Klub Tańca Towarzyskiego „Iskra”) i tańca break dance. W roku bieżącym uruchomiona została sekcja baletowa. Najmłodszy mieszkańcy Międzyrzecza Podlaskiego mogą rozwijać talenty muzyczne i taneczne w Zespole Tanecznym „Sezamki” oraz na zajęciach rozwijających kreatywność „Pozytywka”.

Kultywowaniem tradycji i promocją kultury ludowej zajmuje się działający od ponad 30 lat Zespół Pieśni i Tańca Ludowego „Dzieci Podlasia”, a jego integralną częścią jest kapela ludowa akompaniująca tancerzom na akordeonach, bębnie, klarncie, kontrabasie, skrzypcach i trąbce. Miejski Ośrodek Kultury jest animatorem wydarzeń kulturalnych w mieście takich, jak: wystawy, wernisaże, koncerty, recitale, spektakle, konkursy recytatorskie.

MOK jest także inicjatorem i organizatorem licznych wydarzeń kulturalnych o zasięgu zarówno ogólnopolskim, wojewódzkim, jak i powiatowym, które przybrały formę festiwali, przeglądów i konkursów, tworząc warunki do upowszechniania sztuki teatru, tańca, muzyki, tradycji i historii. Są to m.in.: plenerowa historyczna impreza „Królewskie Wiwaty”, Ogólnopolski

Plener Malarski organizowany przez międzyrzecką Galerię „ES”, Ogólnopolski Przegląd Zespołów Rockowych ROCKwMOK, Ogólnopolski Turniej Tańca Towarzyskiego, Ogólnopolski Konkurs Literacki im. Marii Konopnickiej oraz Ogólnopolski Przegląd Satyryków i Łgarzy – organizowane we współpracy z Międzyrzeckim Stowarzyszeniem Teatralnym. Ponadto niezwykłą popularnością cieszą się imprezy o zasięgu wojewódzkim i powiatowym: Wojewódzki Festiwal Piosenki „Prezentacje”, Przegląd Teatrów Dziecięcych o Laur „Czarnej Róży”, Przegląd Zespołów Kolędniczych oraz Konkurs Recytatorski im. Jana Brzechwy „Poeci dzieciom”. Corocznie odbywają się także festyny i koncerty z okazji „Dni Międzyrzecza” oraz Międzyrzeckie Spotkania Jazzowe promujące wartościowych artystów polskiej i międzynarodowej sceny muzycznej.

W strukturach Miejskiego Ośrodka Kultury funkcjonuje także kameralne studyjne „Kino za Rogiem”, które stanowi alternatywę dla dużych kin komercyjnych. „Kino za Rogiem” dysponuje szerokim repertuarem filmów fabularnych, dokumentalnych i animowanych, adresowanych do widza w każdym wieku i o zróżnicowanych upodobaniach oraz zainteresowaniach. Ponadto w ramach Ośrodka działa Uniwersytet Trzeciego Wieku, zrzeszający blisko 80 seniorów oraz istniejący od 30 lat męski chór „Wiarus”.

Główną funkcją Miejskiej Biblioteki Publicznej jest zaspokajanie i rozbudzanie potrzeb czytelniczych społeczności lokalnej. Poza udostępnianiem księgozbioru liczącego ponad 30 tysięcy woluminów, ok. 30 tytułów prasy lokalnej, regionalnej i ogólnokrajowej, placówka posiada ponad 1 000 książek mówionych i 2 urządzenia do cyfrowego odtwarzania tych książek, przeznaczone dla osób niewidomych i słabowidzących, a także umożliwia czytelnikom nieodpłatne korzystanie z komputerów posiadających szybkie łącze internetowe.

Biblioteka inicjuje przedsięwzięcia służące promocji kultury, książki i czytelnictwa, organizuje spotkania „Przy kawie”, spotkania autorskie i klubu czytelniczego, prelekcje, wystawy, spektakle teatralne, prowadzi tematyczne lekcje biblioteczne dla uczniów, zajęcia edukacji czytelniczej i medialnej, zajęcia literacko-plastyczne, turnieje gier planszowych, a także oswaja małe dzieci z książką i biblioteką. Placówka realizuje ideę „uczenia się przez całe życie”, w tym edukację na odległość, udostępnia komputery do kursów e-learningowych, umożliwia naukę języków obcych, wspomaga w nauce obsługi komputera. Projekty skierowane są do różnych grup wiekowych i społecznych, szkół i przedszkoli oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Realizacja tak różnorodnej palety działań kulturalnych gromadzi znaczną grupę szczególnie młodych mieszkańców miasta Międzyrzec Podlaski, zapewniając ciekawe formy organizacji czasu wolnego oraz wpływając na wszechstronny rozwój uczestników zajęć.

6. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Mieszkańcy miasta Międzyrzec Podlaski mają zapewnioną opiekę zdrowotną w 8 Zakładach Opieki Zdrowotnej oraz w 49 prywatnych gabinetach lekarskich. Na terenie miasta funkcjonuje 10 aptek. Dane na temat zakładów opieki zdrowotnej, prywatnych praktyk lekarskich i aptek w mieście przedstawia poniższa tabela.

Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w mieście w 2016 r.

typ placówki	liczba placówek
liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	8
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	7
liczba prywatnych praktyk lekarskich	49
liczba aptek i punktów aptecznych – łącznie	10

Dane Urzędu Miasta Międzyrzec Podlaski.

Najważniejszą placówką medyczną na terenie miasta jest Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej w Międzyrzec Podlaskim, w ramach którego funkcjonują: Szpital Powiatowy, Przychodnia Specjalistyczna, Poradnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej i od 1 lipca 2017r. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy.

Od lipca 2015r. na terenie miasta rozpoczęła działalność kolejna niepubliczna placówka opieki zdrowotnej Centrum Medyczne „Empatia” z bogatą ofertą usług medycznych. Centrum realizuje świadczenia medyczne w zakresie podstawowych usług lekarza rodzinnego oraz specjalistycznych konsultacji medycznych, a także diagnostyki laboratoryjnej i obrazowej. W kompleksie Centrum zlokalizowana jest także kolejna apteka.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców miasta ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jego terenie. W poniższych tabelach przedstawiono problemy zdrowotne najliczniej występujące wśród dzieci i młodzieży, jako reprezentatywne dla mieszkańców miasta Międzyrzec Podlaski.

Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z miasta w 2015 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
niedokrwistości	60
otyłość	78

zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	359
alergia – dychawica oskrzelowa	198
alergia pokarmowa	66
alergia skórna	146
zniekształcenie kręgosłupa	150
zaburzenia rozwoju fizycznego	55
zaburzenia rozwoju psychomotorycznego	87

Dane: NZOZ Praktyka Medycyny Rodzinnej w Międzyrzecu Podlaskim, NZOZ Przychodnia Rejonowa w Międzyrzecu Podlaskim i Przychodnia Medyczna „Damed” w Międzyrzecu Podlaskim.

Schorzenia ludności miasta w wieku 19 lat i więcej w 2015 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory	172
choroby tarczycy	467
cukrzyca	927
niedokrwistość	146
choroby obwodowego układu nerwowego	1 583
choroby układu krążenia	6 000
choroba nadciśnieniowa	3 743
choroby naczyń mózgowych	146
niedokrwienność serca (w tym przeżyty zawał serca)	688
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	369
przewlekłe choroby układu trawiennego	603
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	1 915

Dane: NZOZ Praktyka Medycyny Rodzinnej w Międzyrzecu Podlaskim, NZOZ Przychodnia Rejonowa w Międzyrzecu Podlaskim i Przychodnia Medyczna „Damed” w Międzyrzecu Podlaskim.

W 2015 roku w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Praktyce Medycyny Rodzinnej w Międzyrzecu Podlaskim, Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Przychodni Rejonowej w Międzyrzecu Podlaskim i Przychodni Medycznej „Damed” w Międzyrzecu Podlaskim objęto opieką czynną ogółem 1 313 dzieci i młodzieży oraz 8 176 pacjentów w wieku 19 lat i więcej.

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z miasta w 2015 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego (dzieci do lat 3)	1 653
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	1 934
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	1 765

Dane: NZOZ Praktyka Medycyny Rodzinnej w Międzyrzecu Podlaskim, NZOZ Przychodnia Rejonowa w Międzyrzecu Podlaskim i Przychodnia Medyczna „Damed” w Międzyrzecu Podlaskim.

Działania profilaktyki prozdrowotnej realizowane są przez podmioty usług medycznych w formie programów mających na celu diagnozowanie, monitorowanie lub zapobieganie najczęściej występującym schorzeniom w poszczególnych kategoriach wiekowych mieszkańców, w skali miasta i powiatu. Dla przykładu Samorząd Powiatu Bialskiego w 2015 i 2016r. realizował Powiatowy Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia w celu zmniejszenia zachorowalności i śmiertelności z powodu chorób układu krążenia wśród mieszkańców powiatu bialskiego - „Razem dla serca”. W 2017r. mieszkańcy Międzyrzeca mogli skorzystać z bezpłatnych badań ciśnienia tetniczego krwi i poznać wiek swojego serca w ramach kampanii „Ciśnienie na Życie”. Samorząd Miasta Międzyrzec Podlaski w trosce o zachowanie kondycji zdrowotnej mieszkańców w 2017r. również przystąpił do programu profilaktycznych szczepień przeciwko brodawczakowi ludzkiemu HPV, zapewniając finansowanie szczepień. Miejskie niepubliczne podmioty opieki zdrowotnej podejmują się realizacji programów bezpłatnych szczepień małych dzieci np. przeciwko pneumokokom. Obok badań profilaktycznych, prowadzonych jest wiele inicjatyw edukacji prozdrowotnej oraz promocji zdrowego stylu życia.

7. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również na jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Wiodącą rolę w zakresie sportu w mieście Międzyrzec Podlaski pełni Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Na bazę służącą upowszechnianiu sportu i rekreacji w mieście składają się obiekty administrowane przez MOSiR: pływalnia miejska Oceanik z sauną, stok narciarski z nawierzchnią igelitową oraz wypożyczalnią sprzętu narciarskiego, parkingiem i polem biwakowym, stadion miejski z kompleksem boisk sportowych, pawilonem sportowym oraz kortami tenisowymi, lodowisko sezonowe Biały Orlik przy Zespole Szkół Technicznych oraz kąpielisko

przy ul. Zahajkowskiej (strzeżone od czerwca do sierpnia). Ponadto na terenie miasta funkcjonują: skatepark, teren rekreacyjny przy promenadzie Zamczysko, teren wypoczynkowo-rekreacyjny z oczkami wodnymi i urządzeniami treningowymi, 15 placów zabaw, Trasa Zdrowia – kompleks turystyczno-rekreacyjny przy „Międzyrzeckich Jeziorkach” z urządzeniami do ćwiczeń oraz obiekty przy placówkach oświatowych: 2 kompleksy boisk sportowych z zapleczem socjalnym „Moje Boisko Orlik 2012”, 2 hale sportowe i sale gimnastyczne, 3 boiska do siatkówki plażowej.

Propagowaniem kultury fizycznej w mieście zajmują się również działające na jego terenie kluby sportowe. Należą do nich: Klub Sportowy „MOSiR Huragan” (w którym aktywnie działają sekcje: piłkarska, pływacka, taekwondo, siatkarska, tenisa stołowego, rowerowa, łącznie skupiające około 400 zawodników), Klub Strzelecki „Vis” i Klub Sportowy „PaintSquad” oraz 13 uczniowskich klubów sportowych.

Na terenie miasta Międzyrzec Podlaski odbywa się ok. 10 cyklicznych imprez sportowych, których organizatorem jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.

Walory przyrodniczo-krajoznawcze miasta, dobry stan środowiska naturalnego, ekologicznie czyste lasy, „Międzyrzeckie jeziora” oraz naturalne ciek wodne rzeki Krzny, Piszczki i kanału Wieprz-Krzna – to warunki umożliwiające rozwój turystyki, szczególnie kajakarstwa i żeglarstwa.

Przyrodniczym ewenementem Międzyrzecza Podlaskiego w skali kraju jest znajdujący się w dolinie rzeki Krzny Użytek Ekologiczny „Stawy”, zajmujący powierzchnię ok. 28,60 ha, w dawnym korycie rzeki Krzny. Występuje tu wiele gatunków flory i fauny.

Do niewątpliwych walorów naturalnych Ziemi Międzyrzeckiej należy utworzony w 1981 r. Rezerwat przyrody „Liski” (o pow. 128,84 ha), zajmujący obszar w obrębie zwartej kompleksu leśnego leżącego na południowy wschód od miasta Międzyrzec Podlaski. Na jego terenie wytyczono pieszą ścieżkę dydaktyczną o długości ok. 3 km, składającą się z 6 przystanków tematycznych.

Szczególnością atrakcją turystyczną miasta są składające się z pięciu akwenów wodnych „Międzyrzeckie Jeziora”. Jest to obszar przyrodniczy, ukształtowany na przestrzeni ostatnich 40 lat, powstały po eksploatacji złóż żwiru. Najstarsze zbiorniki posiadają urozmaiconą linię brzegową z licznymi zatokami, półwyspami i wyspami. Głównym zbiornikiem jest „Żwirownia” o powierzchni 43 ha, II klasie czystości wód i maksymalnej głębokości do 10 m. Akwen przystosowany jest do kąpieli i plażowania, uprawiania wędkarstwa i sportów wodnych. W jego północnej części mieści się molo i plaża, przy części południowo-wschodniej znajduje się przystań żeglarska (wyposażona w sprzęt wodny) oraz stacja wędkarska. Obiekt jest chętnie odwiedzany zarówno przez mieszkańców miasta, jak i gości z regionu.

Międzyrzec Podlaski posiada również sieć szlaków turystycznych umożliwiających

uprawianie turystyki pieszej i rowerowej. Szlaki „Dolina Krzny”, „Szlak Południowy” oraz ścieżki spacerowe to doskonale miejsca aktywnego wypoczynku.

Szeroka oferta sportowo-rekreacyjna oraz turystyczna daje wiele możliwości spędzania wolnego czasu, rozwijania zainteresowań, poprawy kondycji psychofizycznej mieszkańców, a także rozwijania aktywności w grupie społecznej, rówieśniczej lub rodzinnej.

8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych Komisariatu Policji w Międzyrzeczu Podlaskim w 2015 r. na terenie miasta popełniono ogółem 283 przestępstwa, w związku z którymi wszczęto 306 postępowań. Wśród popełnionych czynów karalnych dominowało prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości, przestępstwa narkotykowe, przestępstwa gospodarcze i kradzież rzeczy. Również w roku 2016 najliczniejszą grupą zdarzeń karalnych były czyny przeciwko bezpieczeństwu w ruchu drogowym (452) oraz wykroczenia przeciwko mieniu (71) i przeciwko porządkowi publicznemu (33). W pierwszym kwartale roku 2017 zanotowano równie liczne zdarzenia łamania prawa w zakresie wyżej wymienionych czynów karalnych.

Dane dotyczące przestępczości stwierdzonej na terenie miasta w 2015 r.

kategoria przestępstwa	liczba stwierdzonych przestępstw	liczba wszczętych postępowań	wiek sprawców
bójki i pobicia	5	7	16-29 lat
kradzież rzeczy	21	21	14-59 lat
kradzież z włamaniem	18	18	19-28 lat
przestępstwa rozbójnicze	1	1	sprawcy nieletni
uszczerbek na zdrowiu	1	3	23 lata
nękanie	1	2	30 lat
znęcanie się	18	18	24-57 lat
niealimentacja	18	18	24-54 lata
zniszczenie mienia	18	18	15-69 lat
przestępstwa narkotykowe	38	25	16-30 lat
przestępstwa gospodarcze	25	37	16-35 lat
wypadki drogowe	5	5	21-41 lat
kierujący pojazdami w stanie nietrzeźwym	51	51	21-58 lat

Dane Komisariatu Policji w Międzyrzeczu Podlaskim.

Z analizy danych przedstawionych przez Komisariat Policji w Międzyrzeczu Podlaskim wynika, że wobec osób

nieletnich w 2015 r. wszczęto 10 postępowań. Małoletni popełnili następujące przestępstwa: spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (1 postępowanie), bójki i pobicia (1), kradzież rzeczy (2), wykorzystywanie seksualne lub inne czynności seksualne (1), przestępstwa rozbójnicze (1), przestępstwa internetowe (1), niszczenie mienia (1) oraz sprzedaż narkotyków (2). Komisariat Policji w Międzyrzecu Podlaskim w 2016r. ujawnił 7 czynów karalnych popełnionych przez 13 nieletnich, natomiast w pierwszym kwartale 2017r. 4 czyny karalne popełnione przez 3 nieletnich. W 2016r. na terenie Międzyrzecza Podlaskiego najliczniej wystąpiły przestępstwa w zakresie: kradzieży cudzej rzeczy (20), kradzieży z włamaniem (13) oraz uszkodzenia mienia (6). Już w pierwszym kwartale 2017r. Komisariat Policji w Międzyrzecu Podlaskim zanotował: 9 zdarzeń – kradzieży cudzej rzeczy, 5 zdarzeń – uszczerbku na zdrowiu, 3 zdarzenia – uszkodzenia mienia, 2 zdarzenia – kradzieży z włamaniem, 1 zdarzenie – bójki lub pobicia. Nadal uczestnikami zdarzeń karalnych jest w dużej liczbie młodzież. Również czyny karalne na tle ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii mają miejsce w licznej grupie na terenie miasta. W roku 2016 Komisariat Policji w Międzyrzecu Podlaskim wszczął 8 postępowań, stwierdzając 19 zdarzeń narkotykowych. W ostatnich trzech latach skala zjawiska utrzymuje się na stałym, niemalże identycznym poziomie, a więc zjawiska nie można bagatelizować, wobec czego Wydział Kryminalny Komisariatu ściśle współpracuje z pedagogami szkół i reaguje na każdą informację lub podejrzenie o posiadaniu lub dystrybucji środków odurzających. Jednocześnie w ramach edukacji i pedagogizacji rodziców organizowane są w szkołach spotkania z funkcjonariuszami Policji, informując rodziców o skali zjawiska, sposobach rozpoznawania stanu organizmu po użyciu narkotyków oraz o skutkach zachowań, często prowadzących do

przestępstwa, młodych osób będących pod wpływem narkotyków.

Bezpieczeństwem mieszkańców i utrzymaniem porządku publicznego zajmuje się także funkcjonująca w Międzyrzeczu Podlaskim Straż Miejska. W 2016r. nadzór nad mieszkańcami oraz obiektami komunalnymi i urządzeniami użyteczności publicznej sprawowało 5 funkcjonariuszy, którzy od 2017r. ponowili wspólne patrole z funkcjonariuszami Policji.

Nadzór nad przestrzeganiem praw mieszkańców miasta Międzyrzec Podlaski oraz rozstrzyganiem konfliktów i prowadzeniem postępowań w sprawach cywilnych, karnych i rodzinnych sprawuje Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim. Terenową służbą sądową do sprawowania nadzoru nad realizacją wyroków i postanowień Sądu Rejonowego są zespoły kuratorskiej służby sądowej:

I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w sprawach Karnych,

II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w sprawach Rodzinnych i Nieletnich.

Kuratorzy z I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim wykonujący orzeczenia w sprawach karnych w 2015 r. sprawowali nadzór nad 297, a w 2016r. nad 228 osobami z terenu Międzyrzecza Podlaskiego. Aktualnie pod dozorem kuratora dla dorosłych pozostają skazani w 62 sprawach. Są to następujące kategorie czynów: stosowanie przemocy w rodzinie – 12 osób, skazani za pobicia – 9 osób, kradzieże i włamania – 17 osób, rozboje – 5 osób, oszustwa – 4 osoby, uchylanie się od alimentacji – 4 osoby, łamanie orzeczonego zakazu – 1 osoba, za jazdę samochodem w stanie nietrzeźwości – 3 osoby, za czyny z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 6 osób, za łapówkarstwo – 1 osoba.

Według danych z II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim wykonującego orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich w latach 2015/2016 prowadzono odpowiednio 112/105 spraw, w których pod nadzorem kuratora pozostawało 177/182 osoby z miasta Międzyrzec Podlaski:

- nadzór nad nieletnimi – 31/31 osób,
- leczenie odwykowe – 56/41 osób,
- sprawy opiekuńcze – 25/33 spraw dotyczących 37/48 osób nadzorowanych i 53/62 dzieci.

U wielu rodzin objętych nadzorem kuratora Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim, a w konsekwencji także pracą socjalną Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim, występują liczne problemy w opiece nad dziećmi m.in. zaniedbywanie nauki, nie realizowanie obowiązku szkolnego, zagrożenie demoralizacją, niska samoocena, złe warunki socjalno-bytowe, uzależnienie rodziców od alkoholu. Brak odpowiedniego, specjalistycznego

wsparcia dla tych rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

System opieki nad dzieckiem na terenie miasta daje możliwość wsparcia rodzin borykających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi lub brakiem kompetencji rodzicielskich. Niektóre z form pomocy funkcjonują w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej: asystent rodziny, pracownik socjalny, inne natomiast w ramach działalności podmiotów współpracujących takich jak Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Filia w Międzyrzecu Podlaskim (specjalistyczna pomoc psychologiczna i pedagogiczna dla dzieci i ich rodziców oraz w zakresie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy (wczesne wspomaganie rozwoju, kształcenie specjalne, specjalistyczna pomoc psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna i rehabilitacja ruchowa), Stowarzyszenie Bona Fides - Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej w Białej Podlaskiej (pomoc prawna, psychologiczna, socjalna, materialna i mieszkań chronionych).

9. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. W granicach administracyjnych miasta zadania określone w ustawie o pomocy społecznej realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim.

Prawo do wsparcia udzielanego przez MOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe. Od 1 października 2015 r. kryteria dochodowe dla świadczeń z pomocy społecznej wynoszą odpowiednio: 634 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie.

Odrębne kryterium dochodowe obowiązuje przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych. Od 1 listopada 2015 r. dochód na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się nie może przekraczać 674 zł, a jeżeli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, to wówczas kryterium dla tego rodzaju świadczeń wynosi 764 zł.

W ramach prorodzinnej polityki państwa od 1 kwietnia 2016r. została wprowadzona nowa forma wsparcia rodzin z dziećmi w postaci świadczenia wychowawczego 500+. Świadczenia takie mogą otrzymywać osoby i rodziny wychowujące dzieci do lat 18. Aby uzyskać świadczenia na pierwsze dziecko, kryterium dochodowe w rodzinie nie może przekroczyć kwoty 800 złotych.

Natomiast na drugie i kolejne dziecko kryterium dochodowe nie obowiązuje. Ta forma wsparcia ma na celu pomoc rodzicom w pokrywaniu części wydatków w procesie opieki i wychowania ich niepełnoletnich dzieci. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez miasto na pomoc mieszkańcom w latach 2014-2016.

Środki finansowe wydatkowane na pomoc mieszkańcom miasta w latach 2014-2016

wielkość wydatków (w zł)	2014	2015	2016
ogółem	8 647 406	8 856 490	20177869
w tym na świadczenia pomocy społecznej	2 518 480	2 501 423	2843428
w tym na świadczenia rodzinne	4 615 025	4 703 972	6666415
w tym na świadczenia wychowawcze 500+	-	-	9282082
na zadania własne miasta	2 486 082	2 650 798	2688923
na zadania zlecone miastu	6 161 324	6 205 692	16103002

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim.

W analizowanym okresie środki finansowe przeznaczone na pomoc mieszkańcom systematycznie rosły. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły wydatki na realizację świadczeń rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych największe kwoty przeznaczono na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków okresowych, zasiłków stałych, posiłku, zasiłków celowych oraz usług opiekuńczych. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców miasta objętych przez MOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2014-2016.

Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1 412	1 339	1215
liczba rodzin	799	752	716
liczba osób w rodzinach	2 249	2 119	1942
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności miasta	13,15%	12,45%	11,40

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w mieście w latach 2014-2016 zmniejszała się z roku na rok i wyniosła w ostatnim roku analizy 1942 osoby. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności miasta, w 2016 r. odsetek ten zmniejszył się do 11,40%. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz

aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w mieście w 2016 roku.

Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w mieście w 2016 roku

grupy wiekowe	liczba osób
0-16 lat	611
17-21 lat	92
22-30 lat	129
31-40 lat	182
41-50 lat	157
51-60 lat	193
61-70 lat	62
71 lat i więcej	51

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim.

Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w mieście w 2016 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób
pracuje	107
pracuje dorywczo	
nie pracuje	257
na zasiłku dla bezrobotnych	436
bezrobotny bez prawa do zasiłku	200

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców miasta objętych przez MOPS pomocą społeczną w 2016 r. wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (611 osób), osoby w wieku 31-40 lat (182 osób) oraz osoby w wieku 51-60 lat (193 osób). W porównaniu z rokiem 2015 zaobserwowano niewielki wzrost wśród osób korzystających z pomocy społecznej w grupie wiekowej powyżej 60 roku życia. Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w mieście według aktywności zawodowej, najliczniejszą grupę w 2016 r. stanowiły osoby pobierające zasiłek dla bezrobotnych (436 osób), drugą pod względem liczebności grupą beneficjentów były osoby niepracujące (257 osoby), natomiast trzecią grupę bezrobotne bez prawa do zasiłku (200 osób).

Powyższe dane uprawniają do stwierdzenia, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców miasta korzystających ze wsparcia MOPS-u w 2016 r. stanowiły rodziny ubogie, często zmagające się z bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach.

Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w mieście, które za lata 2014-2016 przedstawia poniższa tabela.

Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2014-2016

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
ubóstwo	323	303	303	959	870	881
sieroctwo	2	–	-	2	–	-
bezdomność	16	10	11	39	14	15
potrzeba ochrony macierzyństwa	46	78	71	195	343	309
bezrobocie	541	499	435	1 610	1 485	1262
niepełnosprawność	210	218	215	491	469	465
długotrwała lub ciężka choroba	228	208	201	554	495	430
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	224	182	146	908	763	559
w tym rodziny niepełne	143	106	91	473	363	296
w tym rodziny wielodzietne	63	65	33	356	362	185
przemoc w rodzinie	3	1	2	11	3	8
alkoholizm	43	41	42	79	83	79
narkomania	–	–	-	–	–	-
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	15	17	11	24	30	19
brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży po opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawczej	2	–	-	9	–	-

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim.

W latach 2014-2016 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w mieście było bezrobocie. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPS-u z tego powodu z roku na rok malała. Drugą bardzo częstą przyczyną udzielania pomocy było ubóstwo. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka z powodu ubóstwa w ostatnich dwóch latach utrzymuje się na stale znacznym poziomie.

Bardzo istotnymi przyczynami świadczenia pomocy społecznej w mieście były długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPS-u z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby systematycznie spadała, wahaniom ulegała natomiast liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności, zaś liczba rodzin, które uzyskały pomoc z powodu bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, z roku na rok malała. Pomimo tego jest to liczna grupa rodzin, wymagająca interwencji w postaci wsparcia procesu wychowawczego lub edukacji rodziców i opiekunów, w zakresie pełnienia funkcji rodzicielskich i społecznych. Stosunkowo częstymi przyczynami przyznawania pomocy były także: potrzeba ochrony macierzyństwa oraz

alkoholizm.

Powody przyznania pomocy społecznej w mieście przez MOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2014-2016 przedstawia poniższa tabela.

Formy wsparcia udzielanego w mieście przez MOPS w latach 2014-2016

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
pieniężna	717	621	579	679	598	557	1 802	1 563	1391
rzeczowa	726	745	674	353	371	366	1 436	1 462	1345
praca socjalna	X	X	X	630	480	472	1 734	1 378	1203
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	12	5	9	44	17	31
usługi opiekuńcze	43	49	56	43	48	56	72	70	72
specjalistyczne usługi opiekuńcze	25	25	27	24	25	27	71	64	71
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	13	13	13	X	X	13	X	X	13

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim.

W latach 2014-2016 najważniejszą formą wsparcia udzielaną mieszkańcom miasta była malejąca z roku na rok pomoc finansowa.

Bardzo ważną formą wsparcia beneficjentów była również praca socjalna. Polegała ona, między innymi, na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. W analizowanym okresie średnio 55% osób w rodzinach objętych opieką pracownika socjalnego otrzymywało wsparcie w postaci pracy socjalnej.

Ważną formę wsparcia udzielonego mieszkańcom miasta stanowiła również pomoc rzeczowa. Była ona świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków, w tym przede wszystkim w postaci obiadów dla dzieci i młodzieży szkolnej (w tym także w okresie wakacji i ferii zimowych dla 30 dzieci) oraz posiłków dla osób starszych i niepełnosprawnych, z których w 2016 i 2017 roku korzystało odpowiednio 12 i 16 osób starszych i często niepełnosprawnych.

Istotnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W latach 2014-2015 zawarto odpowiednio: 105, 39 i 44 takich kontraktów.

W ramach szeroko rozumianej polityki społecznej państwa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim realizował zadania w zakresie świadczeń rodzinnych.

Mieszkańcom miasta były wypłacane zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenia opiekuńcze w postaci: zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w mieście w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	4 333 097	4 531 046	5199731
liczba świadczeń przyznanych decyzją admin.	2 434	2 162	2374

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim.

Świadczenia rodzinne przyznane w mieście w latach 2014-2016

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń			wartość przyznanych świadczeń (zł)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
zasiłek rodzinny	21 107	19 445	19645	2 096 016	1 970 248	2212879
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	107	91	97	107 000	91 000	97000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	514	456	454	199 268	176 135	178438
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	800	629	581	139 120	112 910	11669
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 038	971	972	78 320	76 380	94287
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1 285	1 214	1236	128 500	121 400	123600
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	855	798	727	54 110	55 486	59444
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	3 353	3 121	2997	268 240	254 560	272025
zasiłek pielęgnacyjny	3 216	3 152	3136	492 048	482 256	479808
świadczenie pielęgnacyjne	681	778	656	499 288	878 580	850894
jednorazowa zapomoga	168	152	152	168 000	152 000	152000

z tytułu urodzenia się dziecka						
--------------------------------	--	--	--	--	--	--

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim.

W latach 2014-2016 wielkość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych ulegała stałej tendencji wzrostowej.

Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych tego typu świadczeń ulegała pewnym wahaniom i znacznie wzrosła w 2016r. Natomiast dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, a także zasiłki z tytułu urodzenia się dziecka utrzymały się na w miarę stałym poziomie. Również świadczenia rodzinne związane z niepełnosprawnością, takie jak: zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego na przestrzeni 3 lat ulegały pewnym wahaniom, najpierw spadając a następnie ulegały niewielkiemu wzrostowi.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2014-2016 mieszkańcom miasta przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim. Pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	283	278	257
liczba przyznanych świadczeń	3 154	3 511	3327
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	1 274 459	1 355 724	1312919

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim funkcjonują przedstawione w poniższej tabeli podmioty.

Instytucje działające w obszarze pomocy społecznej w mieście w 2016 r.

nazwa instytucji	adres
Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	ul. Wiejska 5, 21-560 Międzyrzec Podlaski
Warsztaty Terapii Zajęciowej	ul. Zarówie 86, 21-560 Międzyrzec Podlaski
Świetlica Socjoterapeutyczna Stowarzyszenia Rodzicielstwa Zastępczego „Jedno Serce” (30 dzieci i rodzin)	ul. Piłsudskiego 6, 21-560 Międzyrzec Podlaski
Punkt Informacyjny dla Osób Niepełnosprawnych i Starszych	
Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej dla osób pokrzywdzonych przestępstwem	
Punkt Interwencyjno-Konsultacyjny dla uzależnionych i współuzależnionych od środków psychoaktywnych	

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim.

Ponadto mieszkańców miasta Międzyrzec Podlaski obejmują zasięgiem swego działania zlokalizowane w Białej Podlaskiej jednostki powiatowe: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Filia w Międzyrzecu Podlaskim. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR-u w Białej Podlaskiej w odniesieniu do ludności miasta w zakresie pieczy zastępczej.

Działalność PCPR w odniesieniu do ludności miasta w zakresie pieczy zastępczej w latach 2013-2016

	2013	2014	2015	2016
liczba dzieci z miasta zgłoszonych do adopcji	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
liczba dzieci z miasta adoptowanych	1	brak danych	brak danych	brak danych
liczba dzieci z miasta umieszczonych w rodzinach zastępczych	4	5	5	2
liczba dzieci z miasta umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	2	1	4
liczba dzieci z miasta przebywających w rodzinach zastępczych	30	36	37	38
liczba dzieci z miasta przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	9	10	10	13
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z miasta	19	24	25	25
liczba usamodzielnianych dzieci z miasta	16	12	11	5

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej.

Z danych przedstawionych przez PCPR w Białej Podlaskiej wynika, że w 2013 r. adoptowano jedno dziecko z terenu Międzyrzecza Podlaskiego, brak natomiast szczegółowych informacji o dzieciach adoptowanych i zgłoszonych do adopcji w analizowanym okresie.

W latach 2013-2016 w rodzinach zastępczych umieszczono odpowiednio: 4, 5, 5 i 2 dzieci z terenu miasta, natomiast w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczono 2 dzieci w 2014r., 1 dziecko w 2015 r. i aż 4 dzieci w 2016r. Jak wynika z powyższego zestawienia w różnych formach pieczy zastępczej przebywa 38 dzieci z Międzyrzecza Podlaskiego, co stanowi znaczną liczbę. Rodziny biologiczne tych dzieci w większości objęte są pomocą MOPS, w dwóch przypadkach z matką dzieci współpracuje asystent rodziny. Niestety w większości przypadków umieszczeń rodzice nie chcą wsparcia w postaci asystenta, nie utrzymują też kontaktów ze swoimi dziećmi, organizując sobie życie od nowa, często poszukując nowych partnerów życiowych, nie zaprzestając przy tym nadużywania alkoholu.

W okresie objętym analizą usamodzielniono znaczną liczbę, pochodzących z Międzyrzecza Podlaskiego, wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych. Często po osiągnięciu pełnoletności młodzi ludzie kontynuują naukę w szkołach średnich lub pomaturalnych, zdobywając konkretne zawody. Największym problemem w procesie usamodzielnienia jest zapewnienie lokalu mieszkalnego.

Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Białej Podlaskiej Filia w Międzyrzeczu Podlaskim różnymi formami pomocy z terenu miasta Międzyrzec Podlaski i gminy wiejskiej Międzyrzec Podlaski. W ramach diagnozy i postdiagnostycznego wsparcia wydawane są:

- orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, tj. niepełnosprawnością intelektualną i ruchową, słabowidzeniem i słabosłyszeniem, afazją i autyzmem,
- orzeczenia dla dzieci zagrożonych niedostosowaniem społecznym,
- opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dla dzieci niepełnosprawnych w wieku do 5 roku życia z opóźnionym rozwojem psychoruchowym.

Ponadto prowadzi terapię indywidualną: psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dla dzieci z trudnościami szkolnymi i wychowawczymi oraz terapię rodzinną. W przeprowadzanych na potrzeby terapii wywiadach rodzice często zgłaszali problemy związane z: nadużywaniem alkoholu i uzależnieniem od alkoholu przez jednego z rodziców, brakiem pracy i trudnościami materialnymi rodziny, rozpadem rodziny i związanymi z tym faktem konfliktami w ustaleniu warunków opieki nad dziećmi i kontaktów z dziećmi, słabą skutecznością oddziaływań wychowawczych

podejmowanych przez rodziców oraz słabym dostępem do różnego rodzaju form zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.

10. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego oraz jedną z form aktywności społecznej. W 2015 r. na terenie miasta Międzyrzec Podlaski funkcjonowało 40 organizacji pozarządowych. Samorząd miasta, w oparciu o akt prawa miejscowego (Program współpracy Miasta Międzyrzec Podlaski z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych, wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz doradztwa i konsultacji. Poniższa tabela przedstawia dane na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w mieście.

Organizacje pozarządowe w mieście w 2016 roku

Lp.	nazwa organizacji	adres
1.	Stowarzyszenie Miłośników Historii Międzyrzecza Podlaskiego	ul. Nassuta 11, 21-560 Międzyrzec Podlaski
2.	Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Międzyrzecu Podlaskim	ul. Warszawska 37, 21-560 Międzyrzec Podlaski
3.	Międzyrzeckie Stowarzyszenie Teatralne	ul. Warszawska 31a/11, 21-560 Międzyrzec Podlaski
4.	Stowarzyszenie „Międzyrzecka Inicjatywa Edukacyjna”	ul. Leśna 2, 21-560 Międzyrzec Podlaski
5.	Stowarzyszenie Rozwoju Edukacji Informatyczno-Ekonomicznej	ul. 3 Maja 40/42, 21-560 Międzyrzec Podlaski
6.	Integracyjne Centrum Edukacji i Kultury	ul. Lubelska 57/59, 21-560 Międzyrzec Podlaski
7.	Podlaskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych	ul. Zarówie 86, 21-560 Międzyrzec Podlaski
8.	Polski Związek Niewidomych koło w Międzyrzecu Podlaskim	ul. Warszawska 37, 21-560 Międzyrzec Podlaski
9.	Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy	ul. Piłsudskiego 6, 21-560 Międzyrzec Podlaski
10.	Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Zrozumieć Ich Świat”	ul. Leśna 2A, 21-560 Międzyrzec Podlaski
11.	Międzyrzecka Fundacja na rzecz Ochrony Zdrowia	ul. Warszawska 38, 21-560 Międzyrzec Podlaski
12.	Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych Oddział 0391	ul. Lubelska 63, 21-560 Międzyrzec Podlaski

13.	Międzyrzeckie Towarzystwo Wędkarskie „Żwirek”	ul. Zahajkowska 44, 21-560 Międzyrzec Podlaski
14.	Stowarzyszenie Rozwoju Żeglarstwa „Stanica”	ul. Zahajkowska 44 c, 21-560 Międzyrzec Podlaski
15.	Międzyrzeckie Stowarzyszenie Motocyklowe	ul. 3-go Maja 8 21-560 Międzyrzec Podlaski
16.	Stowarzyszenie Konna Straż Ochrony Przyrody i Tradycji im. 1 Pułku Strzelców Konnych	ul. Warszawska 53, 21-560 Miedzyrzec Podlaski
17.	Stowarzyszenie „Consensus”	ul. Lubelska 45A, 21-560 Międzyrzec Podlaski
18.	Organizacja „Podaj Dziecku Pomocną Dłoń”	ul. Zarówie 13b, 21-560 Międzyrzec Podlaski
19.	Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Nadzieja”	ul. Lipowa 2, 21-560 Międzyrzec Podlaski
20.	Stowarzyszenie Wspierania Rodzin „Konkret”	ul. Lubelska 38c, 21-560 Międzyrzec Podlaski
21	Klub Abstynenta „Oaza Spokoju”	ul. Piłsudskiego 6, 21-560 Międzyrzec Podlaski
22.	Klub Strzelecki Vis	ul. Pułaskiego 23, 21-560 Międzyrzec Podlaski
23.	Klub Sportowy MOSiR „Huragan”	ul. Zarówie 86, 21-560 Międzyrzec Podlaski
24.	Klub Sportowy „PaintSquad”	ul. Wierzbowa 8, 21-560 Międzyrzec Podlaski
25.	Międzyszkolny Uczniowski Klub Szachowy „Gambit”	ul. Leśna 2, 21-560 Międzyrzec Podlaski
26.	Uczniowski Klub Sportowy „Faster” przy Zespole Szkół Technicznych im. Unitów Podlaskich	ul. Warszawska 30/32, 21-560 Międzyrzec Podlaski
27	Uczniowski Ludowy Klub Sportowo-Turystyczny „Znicz” przy Zespole Szkół Ekonomicznych im. Marii Dąbrowskiej	ul. 3 Maja 40, lok 42, 21-560 Międzyrzec Podlaski
28.	Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”	ul. Partyzantów 8, 21-560 Międzyrzec Podlaski
29.	Uczniowski Klub Sportowy „Międzyrzecka Trójka”	ul. Leśna 2, 21-560 Międzyrzec Podlaski
30.	Uczniowski Klub Sportowy „Fala” przy Szkole Podstawowej Nr 2 im. Bolesława Prusa	ul. Partyzantów 8, 21-560 Międzyrzec Podlaski
31.	Uczniowski Klub Sportowy „Europtir”	ul. Leśna 2, 21-560 Międzyrzec Podlaski
32.	Uczniowski Klub Sportowy „Błyskawica”	ul. Partyzantów 8, 21-560 Międzyrzec Podlaski
33.	Uczniowski Klub Sportowy „Tajfun”	ul. Warszawska 40, 21-560 Międzyrzec Podlaski
34.	Uczniowski Klub Sportowy „Zryw”	ul. Warszawska 40, 21-560 Międzyrzec Podlaski
35.	Uczniowski Klub Sportowy „Sikorski”	ul. Lubelska 57, lok. 59, 21-560 Międzyrzec Podlaski

36.	Uczniowski Klub Sportowy „Szkwał”	ul. Leśna 2, 21-560 Międzyrzec Podlaski
37.	Koło Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków	ul. Piłsudskiego 6, 21-560 Międzyrzec Podlaski
38.	Ochotnicza Straż Pożarna „Stołpno”	ul. Kościuszki 2, 21-560 Międzyrzec Podlaski
39.	Ochotnicza Straż Pożarna „Zawadki”	ul. Zawadki 8, 21-560 Międzyrzec Podlaski
40.	Ochotnicza Straż Pożarna „Śródmieście”	ul. Staromiejska 19, 21-560 Międzyrzec Podlaski

Dane Urzędu Miasta Międzyrzec Podlaski.

W 2016r. w mieście Międzyrzec Podlaski funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane na ich temat zawiera poniższa tabela.

Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w mieście w 2016 roku

lp.	nazwa – działania na rzecz rodzin	adres
1.	Parafia pw. Chrystusa Króla – Schola dziecięco-młodzieżowa – Parafialny Zespół Caritas	Al. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 4, 21-560 Międzyrzec Podlaski
2.	Parafia pw. św. Apostołów Piotra i Pawła	ul. Lubelska 61, 21-560 Międzyrzec Podlaski
3.	Parafia pw. św. Józefa Oblubieńca NMP – Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży	ul. Staromiejska 11, 21-560 Międzyrzec Podlaski
4.	Parafia pw. św. Mikołaja – Szkolne Koło Caritas – Schola parafialna	ul. Łukowska 6, 21-560 Międzyrzec Podlaski

Dane Urzędu Miasta Międzyrzec Podlaski.

Większość z tych organizacji, a także parafie rzymskokatolickie w kręgu swoich zainteresowań dostrzegają potrzebę inicjatyw oraz działalności dla rodziny i na rzecz rodziny. Od kilku lat stałą działalność w zakresie organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, zarówno w czasie wolnym od zajęć jak i w roku szkolnym, prowadzą samodzielnie lub we współpracy organizacje szkolne, sportowe, kultury, parafie w formie konkursów, przeglądów, festiwali, rozgrywek sportowych, imprez muzycznych, teatralnych, sportowych w różnych dyscyplinach, przy wsparciu i zaangażowaniu miejskich instytucji kultury i sportu. Dzięki współpracy i współdziałaniu odbywa się więcej imprez, a bogata oferta form, dziedzin i dyscyplin pozwala na zaspokojenie potrzeb większej liczby odbiorców. W działania te zaangażowane są często całe rodziny. Kształtuje to pozytywne relacje międzypokoleniowe oraz daje możliwość realizacji zainteresowań, kształtowania osobowości, a przede wszystkim spędzenia miło i pożytecznie czasu szczególnie młodej części mieszkańców miasta.

11. BEZROBOCIE

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej Oddziału Zamiejscowego Ewidencji i Rynku Pracy w Międzyrzecu Podlaskim, w latach 2013-2016 liczba osób bezrobotnych w mieście, co budzi zadowolenie, sukcesywnie malała: 1 334 osoby na koniec 2013 roku, 1 216 osób na koniec roku następnego, 1 071 osób na koniec roku 2015 oraz 992 na koniec grudnia 2016r. Podobnie zmniejszał się udział bezrobotnych w liczbie ludności miasta w wieku produkcyjnym. W analizowanym okresie wśród pozostających bez pracy większość stanowili mężczyźni, których liczba wyniosła odpowiednio: 747 (w stosunku do 587 kobiet) na koniec 2013 r., 687 (w stosunku do 529 kobiet) na koniec roku następnego oraz 615 (w stosunku do 456 kobiet) na koniec 2015 r. i 546 na koniec grudnia 2016r. (w stosunku do kobiet 446). Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Bezrobotni w mieście i ich udział w liczbie ludności miasta w wieku produkcyjnym w latach 2013-2016

	2013	2014	2015	2016
liczba bezrobotnych w mieście	1 334	1 216	1 071	992
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	12,12%	11,16%	9,94%	9,30%
liczba bezrobotnych kobiet w mieście	587	529	456	446
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	44,00%	43,50%	42,58%	44,9%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej Oddziału Zamiejscowego Ewidencji i Rynku Pracy w Międzyrzecu Podlaskim.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2014-2016 w powiecie bialskim, województwie lubelskim i w kraju.

Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
stopa bezrobocia w powiecie bialskim	14,5%	13,0%	12,3%
stopa bezrobocia w województwie lubelskim	12,7%	11,7%	10,4%
stopa bezrobocia w kraju	11,5%	9,8%	8,3%

W latach 2014-2016 powiat bialski charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa lubelskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w mieście ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2016 r. przedstawia poniższa tabela.

Bezrobotni w mieście na koniec 2016 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	114	56	49,1
25-34 lata	311	156	50,2
35-44 lata	205	116	56,6
45-54 lata	175	60	34,3
55-59 lat	116	46	39,6
60 lat i więcej	71	12	1,7
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	82	15	18,2
1-3 miesiące	144	53	36,8
3-6 miesięcy	139	103	74,1
6-12 miesięcy	166	58	34,9
12-24 miesiące	166	77	46,4
powyżej 24 miesięcy	295	140	47,4
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	148	71	47,9
do 1 roku	250	98	39,2
1-5 lat	260	103	39,6
5-10 lat	155	107	69,1
10-20 lat	101	43	42,6
20-30 lat	58	20	34,5
30 lat i więcej	20	4	2,0
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	128	70	54,7

policealne i średnie zawodowe	252	108	42,8
średnie ogólnokształcące	91	57	62,6
zasadnicze zawodowe	287	135	47,0
gimnazjalne i niższe	234	76	32,5

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej Oddziału Zamiejscowego Ewidencji i Rynku Pracy w Międzyrzecu Podlaskim.

Na koniec 2016 roku wśród bezrobotnych w mieście największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, osoby pozostające bez pracy długotrwale, powyżej 24 miesięcy i osoby z niewielkim doświadczeniem zawodowym do 1 roku oraz ze stażem od 1 roku do 5 lat, a także osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz zasadniczym zawodowym. Znaczną grupą też są osoby bez wykształcenia i kwalifikacji.

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z miasta należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w mieście w największym stopniu dosięgł osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, policealnym i średnim zawodowym, gimnazjalnym i niższym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na dokończanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Brak zatrudnienia jest na terenie miasta jednym z najważniejszych problemów społecznych. Społeczność lokalna szczególnie odczuwa brak miejsc pracy, które gwarantowałyby godziwe wynagrodzenie, będące odzwierciedleniem nakładu pracy. Niestety pracodawcy lokalni oferują najliczniej miejsca pracy z najniższym wynagrodzeniem. Nie należy przy tym zapominać, że pozostawanie bez odpowiednich, stabilnych źródeł dochodów prowadzi zwykle do powstawania kolejnych problemów, wśród których bardzo dotkliwie odczuwanym przez doświadczonych nim osoby i rodziny jest radykalne obniżenie statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji, ograniczania udziału w życiu społecznym, utraty możliwości realizowania planów życiowych i rozwoju. Co prawda w mieście Międzyrzec Podlaski w 2016 r. odnotowano kolejny spadek poziomu bezrobocia, ale w dalszym ciągu jest on jednak wysoki.

Problemy, jakie powoduje brak zatrudnienia, odciskają silne piętno w życiu i świadomości dotkniętych bezrobociem osób, rodzin i całych środowisk. Sytuacja ta wymaga uwagi ze strony instytucji pomocowych i służb społecznych, przed którymi stoi trudne zadanie w zakresie niwelowania skutków bezrobocia.

12. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu lokalnym działania te wyznaczane są w ramach programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Pomimo tak znacznego wpływu zjawiska przemocy, szczególnie na rozwój dzieci i młodzieży, od momentu uchwalenia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie nie przeznaczano odrębnych środków na ten cel. Natomiast zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy realizowane były poprzez działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego i Zespołu do spraw Asysty Rodzinnej, funkcjonujących w ramach struktury Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, działające doraźnie. Na co dzień problematyką przemocy oraz udzielaniem wsparcia potrzebującym osobom i rodzinom udzielają poprzez procedurę Niebieskiej Karty – funkcjonariusze Komisarzatu Policji oraz pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, a także Pełnomocnik do spraw Uzależnień, Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej, Punkt Interwencyjno-Konsultacyjny, oraz Świetlica Socjoterapeutyczna, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Psyche” oraz grupy wsparcia: Klub AA „Oaza Spokoju”, Grupa Al-Anon, Grupa AA „Quovadis”. Pomoc w rozwiązywaniu lokalnych problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie oferują także Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Filia w Międzyrzecu Podlaskim oraz dwa telefony zaufania. Ponadto wsparciem służą jednostki powiatowe: Ośrodek Interwencji Kryzysowej Stowarzyszenie z siedzibą w Konstantynowie, Punkt Interwencji Kryzysowej działający przy PCPR w Białej Podlaskiej i Ośrodek Szkoleniowo-Terapeutyczny w Doldze.

W realizacji zadań przeciwdziałania przemocy w rodzinie prowadzona jest także współpraca ze Szpitalem Psychiatrycznym – Oddział Odwykowy w Suchowoli, Sądem Rejonowym w

Radzynie Podlaskim – Wydział Rodzinny i Nieletnich, kuratorami zawodowymi i społecznymi, Policją, placówkami oświatowymi.

13. PROBLEMY DOSIĘGAJĄCE UCZNIÓW I ICH RODZINY

Na przełomie 2016 i 2017 roku przeprowadzono badania ankietowe, w celu zdefiniowania najistotniejszych potrzeb środowiska dzieci i młodzieży, zaobserwowanych w środowisku szkolnym i sygnalizowanych w wynikach przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców miasta Międzyrzec Podlaskiego. Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięte katalogi zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych, obejmujące 12 i 6 zmiennych. Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na **trudną sytuację materialną rodzin**, często wynikającą z bezrobocia, **bezradność i niewydolność opiekuńczo-wychowawczą**, **dysfunkcje występujące w domu**, odnoszące się głównie do nadużywania alkoholu przez rodziców i przemocy w rodzinie, a także **brak konsekwencji we wspólnych działaniach ustalanych ze szkołami**. Wspomniano również o **uzależnieniu od nowoczesnych technologii** (komputer, telewizja), **braku systematycznej kontroli i chorobach psychicznych dzieci**.

Wypełniając zamknięte katalogi negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w mieście w roku szkolnym 2016/2017

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie stwierdzono
palenie papierosów	191	–
sięganie po alkohol	16	4
sięganie po narkotyki	1	6
niszczenie mienia szkolnego	14	4
kradzieże na terenie szkoły	13	3
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	48	3
udział w grupach negatywnych	37	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	47	3
autoagresja	4	5
ucieczki z domu	–	7

przestępczość ujawniona	6	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	34	–

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych miasta.

Do najczęściej występujących wśród uczniów zachowań negatywnych należały: palenie papierosów, dyskryminacja w grupie rówieśniczej, agresja i przemoc w grupie rówieśniczej, udział w grupach negatywnych oraz przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego. W opinii 6 przedstawicieli badanych placówek skala tych zachowań i zjawisk negatywnych w ostatnich trzech latach spadała, natomiast wg przedstawiciela jednej z placówek negatywne zachowania nasilają się.

Występowanie zjawisk patologicznych w otoczeniu rodzinnym uczniów z miasta

rodzaj zjawiska	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	65	–
zaniedbanie dziecka	89	2
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	49	3
przemoc w rodzinie	9	4
wykorzystywanie seksualne dzieci	–	8
przestępczość	–	8

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych miasta.

Jeśli chodzi o zjawiska patologiczne w otoczeniu rodzinnym uczniów, ankietowani potwierdzili przypadki zaniedbania dziecka (89 przypadków), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (65), uzależnień (49) oraz przemocy w rodzinie (9). Zdaniem 4 badanych w ostatnich trzech latach skala zjawisk negatywnych w środowisku rodzinnym uczniów nie zwiększyła się, natomiast 2 ankietowanych potwierdziło zwiększenie liczby zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów. Przedstawiciele 2 placówek nie potrafili wypowiedzieć się w tej kwestii.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów podejmowane na terenie szkół.

We wszystkich ankietowanych placówkach podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich prowadzone są warsztaty, pogadanki z uczniami, godziny wychowawcze, prelekcje z psychologiem, spotkania z policją, spektakle teatralne, indywidualne rozmowy z uczniami oraz kontakty z instytucjami wspierającymi szkołę. Placówki edukacyjne aktywnie promują zdrowy styl życia, dostarczają informacji na temat skutków

zachowań ryzykownych, wspierają rozwój umiejętności psychospołecznych, stwarzają możliwości rozwoju zainteresowań, zapoznają młodzież z obowiązującym prawem oraz wyrabiają nawyki poszanowania go, a także kształtują postawę odpowiedzialności za własne życie i zdrowie oraz organizują zajęcia z profilaktyki uzależnień.

W szkołach prowadzone były następujące programy profilaktyczne i edukacyjne: „Trzymaj formę”, „Witamy wiosnę zdrowo i na sportowo”, „Dorastam, więc jestem siebie świadomy”, „Bezpieczny uczeń na drodze”, „Nasze małe działania chroniące środowisko”, „Stop agresji i przemocy”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Młodość trzeźwość”. Organizowano również warsztaty profilaktyczne: „Profilaktyka zaburzeń depresyjnych wśród młodzieży w wieku 16-17 lat”, „Wybierz życie – pierwszy krok”, „Mechanizmy uzależnień – na rozdrożach”.

Ponadto nauczyciele z niektórych placówek uczestniczyli w szkoleniach: „Dopalacze jako współczesny środek psychoaktywny”, „Dopalacze”, „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” oraz „Problemy związane z chorobą alkoholową”.

Działania skierowane do rodziców uczniów podejmowane przez szkoły.

We wszystkich ankietowanych placówkach podejmowane są różnorodne działania skierowane do rodziców. Organizowane są warsztaty, pogadanki i spotkania profilaktyczne dotyczące dopalaczy, uzależnień, komunikacji w rodzinie, bezpieczeństwa w sieci. Prowadzone są także indywidualne rozmowy pedagogów, psychologów i wychowawców z rodzicami uczniów stwarzających problemy wychowawcze.

Szkoły wspierają rodziców dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, analizują i informują ich o postępach uczniów oraz proponują odpowiednie formy pomocy. Ankietowani wspomnieli również o udostępnianiu rodzicom ulotek z zakresu uzależnień, promowaniu instytucji pomocowych i zorganizowaniu spotkań z psychologiem z cyklu: „Jak rozmawiać z nastolatkiem” i „Współczesne zagrożenia”.

Działania konieczne do przeprowadzenia w celu usprawnienia funkcjonowania placówek i polepszenia efektywności procesu kształcenia i wychowania

Według ankietowanych niezbędne jest zwiększenie dofinansowania szkół, z przeznaczeniem na zwiększenie wymiaru zatrudnienia logopedy, psychologa, specjalisty terapii pedagogicznej i doradcy zawodowego w placówkach, które takich etatów nie posiadają, doposażenie sal informatycznych, rozwinięcie oferty zajęć pozalekcyjnych, wzmocnienie współpracy z rodzicami i Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz zmniejszenie liczby uczniów w klasach. Należy także

lepiej dopasować rozkład jazdy komunikacji miejskiej do potrzeb i planu zajęć oraz uaktywnić Straż Miejską, aby częściej patrolowała okolice szkół w czasie przerw.

Najpilniejsze do zaspokojenia potrzeby uczniów

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, badani zwrócili uwagę na zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i wsparcia zarówno w szkole, jak i w domu rodzinnym, zwiększenie zainteresowania ze strony rodziców sprawami dzieci, a także potrzebę akceptacji, sprawiedliwego traktowania, wzmacniania wiary we własne możliwości oraz rozwoju zainteresowań i zdolności. Respondenci za konieczne uznali także rozszerzenie pomocy materialnej, objęcie programem dożywiania większej liczby uczniów oraz organizowanie specjalistycznych zajęć dostosowanych do rozpoznanych potrzeb i problemów psychofizycznych (wg orzeczeń i opinii Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej).

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele wszystkich ankietowanych placówek uznali współpracę z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny za zadowalającą. Do podmiotów tych zaliczyli: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Urząd Miasta, Policję, Straż Miejską, Sąd Rodzinny ds. rodzinnych i nieletnich, kuratorów sądowych, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Caritas, Stowarzyszenie „Zrozumieć ich świat”, Fundację DKMS oraz placówki oświatowe.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele 5 placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą, według jednego uczestnika badania współpraca ta jest niewystarczająca, natomiast 2 ankietowanych nie było w stanie udzielić jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie. W jej ramach odbywają się zebrania ogólne, zebrania klasowe z wychowawcami, jak również konsultacje indywidualne, kontakty telefoniczne i korespondencyjne, organizowane są prelekcje, warsztaty, pogadanki i szkolenia oraz spotkania dotyczące trudności wychowawczych, prowadzona jest również pedagogizacja rodziców. Ponadto w niektórych szkołach podpisywane są kontrakty między uczniem, nauczycielem i rodzicem. Rodzice aktywnie uczestniczą także w życiu szkoły, pomagając przy organizacji np. Dni Otwartych.

Ankietowani, którzy uznali współpracę za niezadowalającą, zaobserwowali brak

zainteresowania postęпами dydaktyczno-wychowawczymi i znikome zaangażowanie rodziców w sprawy dzieci oraz sporadyczne kontakty z wychowawcami.

Działania niezbędne do pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie

Wśród działań niezbędnych do pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawiciele placówek oświatowych wymienili potrzebę polepszenia komunikacji pomiędzy instytucjami wspierającymi rodziny, wsparcia psychologicznego, organizowania spotkań pedagogów szkolnych z pracownikami socjalnymi, a także konieczność monitorowania sytuacji rodzinnej uczniów oraz zwiększenie działań profilaktycznych i przeprowadzenie ankiet dotyczących diagnozy problemów społecznych.

Pomoc oferowana przez szkoły uczniom z rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie

W ramach działań szkoły na rzecz uczniów z rodzin dotkniętych problemem przemocy ankietowani wymieniali m.in. obejmowanie pomocą psychologiczno-pedagogiczną (terapia, porady i konsultacje), przeprowadzanie indywidualnych rozmów wspierających, kierowanie do specjalistów i instytucji pomocowych funkcjonujących w obszarze przeciwdziałania przemocy, współpracę z policją, kuratorami sądowymi, MOPS-em i Zespołem Interdyscyplinarnym, wsparcie ze strony wychowawcy i całej społeczności szkolnej, a także zapewnienie całodobowej opieki oraz edukację.

Wszystkie ankietowane placówki współpracują z Policją i innymi instytucjami lub organizacjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W jej ramach organizowane są akcje profilaktyczne, prelekcje dla uczniów, pogadanki dla rodziców, konsultacje, zajęcia edukacyjne oraz spotkania z pracownikami ośrodków pomocy społecznej. Placówki oświatowe są w stałym kontakcie z przedstawicielami policji, kuratorami zawodowymi i instytucjami pomocowymi, na bieżąco informują o zaistniałych problemach i wykroczeniach uczniów. Ponadto pedagodzy i psycholodzy z międzyrzeckich szkół uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego, a także opracowują procedury w zakresie bezpieczeństwa dzieci w ramach programu „Chrońmy dzieci”.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście w opinii mieszkańców

Według 27,8% ankietowanych organizacja i zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście są dobre, tyle samo respondentów uznało, że są one dostateczne. Jednocześnie 38,9% badanych oceniło je jako niedostateczne. Zdania w tej kwestii nie wyraziło 5,6% pytanych.

Uczestnicy badania zgłaszali także propozycje działań, które należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji dzieci i młodzieży. Najczęściej postulowali rozszerzenie oferty bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych i kółek zainteresowań, atrakcyjne zagospodarowanie czasu wolnego, budowę placów zabaw i siłowni plenerowych, organizowanie wypoczynku letniego i zimowego oraz utworzenie nowych placówek wsparcia dziennego. Za równie ważne respondenci uznali poszerzenie dostępu do profesjonalnej kadry animatorów zajęć, stworzenie systemu bezpłatnej pomocy w uczeniu się i odrabianiu lekcji oraz uatrakcyjnienie oferty nauczania w szkołach gimnazjalnych. Według ankietowanych należy również uczynić szkoły bardziej przyjazne i zaangażowane w przezwyciężanie trudności uczniów.

Odpowiadając na pytanie, jakie czynniki ograniczają prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży, respondenci wymieniali najczęściej niedostateczną ofertę zajęć pozalekcyjnych i kółek zainteresowań dostosowaną do sygnalizowanych przez dzieci i młodzież potrzeb, niewystarczającą organizację czasu wolnego po zajęciach w szkole i brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz niedostatek atrakcyjnych obiektów dla młodzieży. Za równie ważne uznano zbyt małe zainteresowanie ze strony rodziców, słabą współpracę opiekunów ze szkołami, problemy i dysfunkcje występujące w domu, związane głównie z alkoholizmem, brak wykształcenia i świadomości, co jest dla dzieci najlepsze oraz bierność życiową i niski potencjał intelektualny rodziców.

Uczestnicy badania zwrócili także uwagę na zagrożenia płynące z nadmiernego korzystania z nowoczesnych technologii, uzależnienie od gier komputerowych, nadmierne znaczenie telewizji i portali społecznościowych w rozwoju dzieci oraz zły wpływ rówieśników. Wspomniano także o niedostatecznym dostępie do specjalistycznej kadry, niewystarczająco wyszkolonych pracownikach dydaktycznych w szkołach oraz przeciążeniu dzieci nauką i obowiązkami, co skutkuje brakiem czasu na relaks, zabawę i sport.

Z kolei identyfikując czynniki ograniczające w największym stopniu prawidłowe funkcjonowanie rodzin w mieście, ankietowani najczęściej wskazywali brak miejsc pracy i wynikający z tego niski status materialny rodzin. Bezrobocie zaś i związane z nim problemy finansowe mają bezpośredni i najczęściej negatywny wpływ na właściwe funkcjonowanie rodzin. Za równie ważne badani uznali uzależnienia, szczególnie alkoholizm, eurosieroctwo będące efektem emigracji zarobkowej rodziców, przesadne koncentrowanie się na życiu zawodowym rodziców i wynikający z tego brak czasu dla dzieci, a także bierne oczekiwanie na pomoc państwa i

nadmierną roszczeniowość, niski potencjał intelektualny oraz brak mieszkań i zbyt duże koszty najmu. Według niektórych mieszkańców istotnymi czynnikami mającymi wpływ na funkcjonowanie rodzin są również środowisko oraz słabe efekty uczenia w szkołach kultury osobistej, uprzejmości i wrażliwości dla drugiego człowieka.

14. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu. Z uwagi na to, że, jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności miasta wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2002 roku w mieście Międzyrzec Podlaski mieszkały ogółem 2 542 osoby niepełnosprawne. Były wśród nich 1 363 kobiety i 1 180 mężczyzn. W ramach ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w mieście odnotowano 2 265 osób niepełnosprawnych prawnie i 278 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności miasta wynosił 14,6%.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w mieście oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin w mieście, korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim wynika, że w latach 2013-2015 niepełnosprawność była czwartym, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w mieście. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez MOPS w latach 2013-2016.

Rodziny w mieście korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2016

	2013	2014	2015	2016
liczba rodzin	235	210	218	215
liczba osób łącznie w rodzinach	595	491	469	465

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim.

W 2013 r. z pomocy społecznej udzielonej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim z powodu niepełnosprawności skorzystało 235 rodzin liczących 595 osób. Ponadto w 2013 r. wypłacono 1 056 świadczeń (na łączną kwotę 79 500 zł) w postaci dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. W 2014 r. z pomocy MOPS-u z powodu niepełnosprawności skorzystało 210 rodzin liczących 491 osób. W tym samym roku wypłacono 1 038 świadczeń (na łączną kwotę 78 320 zł) w postaci dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. W 2015 roku ze wsparcia MOPS-u z powodu niepełnosprawności skorzystało 218 rodzin liczących 469 osób. Wypłacono także 971 dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (na łączną kwotę 76 380 zł). W ostatnim roku analizy, wsparcia finansowego z powodu niepełnosprawności przyznano 215 rodzinom, w których było 456 osób oraz wypłacono 972 dodatki do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (na łączną kwotę 94287 zł).

Warto w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Białej Podlaskiej, dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności.

Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom powiatu w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom do lat 16	182	175	203
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom powyżej 16. roku życia	538	453	509
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	153	127	183
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	188	157	185
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	197	169	141

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Białej Podlaskiej.

Z przedstawionych danych wynika, że w analizowanym okresie wahała się zarówno liczba orzeczeń wydanych dzieciom, jak i liczba orzeczeń wydanych osobom dorosłym z powiatu. Podobnie wahaniom ulegała liczba decyzji o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zmniejszała się natomiast liczba orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w mieście Międzyrzec Podlaski mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki

pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się, dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych oraz dofinansowanie do działalności bieżącej warsztatów terapii zajęciowej.

W Międzyrzeczu Podlaskim działają także jednostki i organizacje, z pomocy których mogą korzystać osoby niepełnosprawne, są to: Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi, Warsztat Terapii Zajęciowej, Punkt Informacyjny dla Osób Niepełnosprawnych i Starszych, Podlaskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Polski Związek Niewidomych koło w Międzyrzeczu Podlaskim i Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Zrozumieć Ich Świat”. Ponadto w szkołach publicznych, kształcących na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, funkcjonują klasy integracyjne. Od 2006r. specjalistycznym wsparciem i edukacją, od urodzenia, poprzez przedszkole, szkołę podstawową, gimnazjum, na szkole przysposobienia zawodowego kończąc, objęte są dzieci niepełnosprawne, ich rodzice i opiekunowie w ramach Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego.

15. MIEJSKI PROGRAM WSPIERANIA RODZINY na lata 2017-2019 na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski

Obowiązek wspierania rodziny spoczywa na organach administracji rządowej oraz jednostkach samorządu terytorialnego. Rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wymaga szczególnego zainteresowania władz oraz działań spójnych w wielu sferach życia społeczno-gospodarczego i współpracy interdyscyplinarnej. Powyżej przeprowadzona analiza sfer życia społecznego, mających największy wpływ na kondycję i funkcjonowanie rodziny, wskazuje na najczęściej występujące problemy rodzin oraz na złożoność otoczenia w jakim ona funkcjonuje.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim udziela pomocy finansowej i rzeczowej oraz wsparcia w formie pracy socjalnej rodzinom lub osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej oraz które nie są w stanie jej przezwyciężyć, wykorzystując własne zasoby majątkowe, kompetencje zawodowe i społeczne. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej określa katalog sytuacji życiowych uprawniających do świadczeń z pomocy społecznej.

**Struktura rodzin z małoletnimi dziećmi w systemie pomocy społecznej w mieście Międzyrzec Podlaski
w latach 2014-2016**

	Ilość rodzin	Ilość dzieci niepełnoletnich	Ilość rodzin niepełnych	Ilość rodzin wielodzietnych	Ilość osób w rodzinie
2014	799	843	156	129	2182
2015	752	788	135	120	2050
2016	716	718	123	110	1885

Jednym z powodów udzielania pomocy jest potrzeba **ochrony macierzyństwa** lub wielodzietności oraz **bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych**. Ilość świadczeń w kategorii **wielodzietności** spadła, lecz w pozostałych kategoriach od lat utrzymuje się na stałym poziomie. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej nie rozwiązują wszystkich problemów tych rodzin, szczególnie rodzin wielodzietnych oraz borykających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Trudności wychowawcze potęgowane są oddziaływaniem innych problemów społecznych, szczególnie ubóstwem, wynikającym nie tylko z bezrobocia (które ostatnio podlega tendencjom spadkowym), ale często z niezaradności życiowej oraz braku kompetencji zawodowych i społecznych.

W roku 2016 kondycja finansowa rodzin z małoletnimi dziećmi uległa znacznej poprawie dzięki ustanowieniu nowych form wsparcia, szczególnie w postaci świadczenia wychowawczego 500+.

Jednak zmiany w systemie społeczno-gospodarczym Polski i możliwość powszechnej emigracji zarobkowej doprowadziły do pojawienia się nowych problemów społecznych. Jednym z nich jest tzw. eurosieroctwo, związane z liczną migracją jednego lub nawet obojga rodziców poza granice kraju. Dzieci pozostające pod opieką jednego z rodziców przeżywają długotrwałą rozłąkę i czują się sierotami. Nieobecność rodzica powoduje zakłócenia w realizacji podstawowych funkcji rodziny, odbija się na procesie wychowawczym, prowadząc w wielu przypadkach do powstawania w psychice dziecka nieodwracalnych spustoszeń, spowodowanych tęsknotą, a następnie zerwaniem więzi emocjonalnej z rodzicem. Niejasną staje się także sytuacja prawna dziecka, w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej przez rodziców. Długotrwała rozłąka małżonków prowadzi także do rozluźnienia więzi między samymi rodzicami, a w konsekwencji do rozwodu i rozbicia rodziny.

Od ponad 10 lat stale rośnie liczba rozwodów, szczególnie tych małżeństw, które posiadają dzieci.

Między rokiem 2002 a 2014 liczba małżeństw w Polsce rozwiązanych przez rozwód wzrosła o 20986. Jednocześnie w 2014 roku rozwiedzione małżeństwa posiadające dzieci stanowiły 57,3% wszystkich rozwiedzionych par. Jest to o tyle istotne, że rozwód jest dla dziecka zawsze traumatycznym przeżyciem, które wiąże się nie tylko ze zmianami w dotychczasowym trybie życia, ale również z osłabieniem więzi rodzicielskich i zachwianiem przyjętych w społeczeństwie wartości i norm. Ogólnopolska tendencja przekłada się również na pojawianie się tego zjawiska wśród mieszkańców naszego miasta.

Liczba rozwodów w Międzyrzeczu Podlaskim w latach 2014-2016.

	2014	2015	2016
Liczba mieszkańców miasta	17222	17173	17065
Liczba rozwodów	38	46	40

Z roku na rok coraz powszechniejszą formą związków są konkubiny, które mają na wychowaniu dzieci wspólne, ale również dzieci z poprzednich związków. Rodzi to w tych środowiskach zjawisko braku stabilności wychowania, zaburzenia emocjonalne, szczególnie u dzieci w okresie dojrzewania, ale także konflikty między partnerami na tle obowiązków rodzicielskich oraz metod wychowawczych.

Trudności rynku pracy oraz relatywnie niski poziom płacy realnej zmuszają oboje rodziców do podejmowania aktywności zawodowej, pozostawiając dzieci bez dostatecznej opieki. W jeszcze trudniejszej sytuacji są rodziny niepełne, w których opiekę nad dziećmi sprawuje tylko jedno z rodziców. Podkreślić należy, że **występują znaczące różnice w dochodach pomiędzy małżeństwami bez dzieci a rodzinami wielodzietnymi i samotnymi rodzicami**. Średni dochód na 1 osobę wśród małżeństw bez dzieci w 2014 roku wynosił 1 900,43 zł, zaś wśród rodzin wielodzietnych (3 i więcej dzieci) był o ponad połowę niższy (806,50 zł). W przypadku matki lub ojca samotnie wychowujących dzieci dochód rozporządzalny plasował się również na niskim poziomie 1 068,35 zł.

Rodzi to pilną potrzebę podejmowania działań w sferze wspierania rodziców w organizacji opieki przez osoby spoza rodziny lub instytucje do tego powołane oraz zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, które mogłyby być subwencjonowane ze środków publicznych.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że rolą pomocy społecznej jest nie tylko udzielanie wsparcia ekonomicznego, ale przede wszystkim pomoc wszystkim rodzinom zwłaszcza niewydolnym, w realizacji jej najważniejszych funkcji: opiekuńczej, wychowawczej i

socjalizacyjnej.

Celem głównym Programu jest realizacja polityki prorodzinnej, rozumianej jako stwarzanie warunków prawnych, ekonomicznych i społecznych umacniających rodzinę, zapewniających jej trwałość, rozwój oraz właściwe wypełnianie przez nią podstawowych funkcji społecznych.

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 przewiduje kontynuowanie realizacji następujących grup zadań:

- I. promowanie wartości rodziny poprzez kształtowanie społecznej świadomości roli rodziny, jako podstawowego i najlepszego środowiska funkcjonowania człowieka
- II. wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu, poprzez wzrost umiejętności rodziców w procesie wychowania dzieci i młodzieży
- III. wsparcie materialne rodziny w procesie aktywizacji społecznej i zawodowej, zmierzające do samodzielności ekonomicznej rodziny
- IV. rodzina objęta szerszym i bardziej dostępnym wsparciem w środowisku życia
- V. wspieranie rodzin wielodzietnych

16. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMU

Zadanie i sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
I- promowanie wartości rodziny poprzez kształtowanie społecznej świadomości roli rodziny, jako podstawowego i najlepszego środowiska funkcjonowania człowieka <i>Uzasadnienie:</i> <i>Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspakaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią wzajemne relacje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy tylko w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. Żadna forma zastępcza, nawet najlepiej zorganizowana i finansowana, nie zapewni dziecku prawidłowego wzrostu, rozwoju oraz pełnego procesu socjalizacji, tak jak zapewnia to zdrowa rodzina, z jej tożsamością pokoleniową i wzajemnymi interakcjami.</i>		
1. Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnej: a) środowiskowe spotkania rodzin organizowane		

<p>przez instytucje oświatowe, kulturalne, sportowe i kościelne,</p> <p>b) umacnianie więzi rodzinnych poprzez wymianę doświadczeń międzypokoleniowych</p> <p>c) wspieranie rozwoju inicjatyw prorodzinnych w zakresie pomocy w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny i ukazywaniu pozytywnych wzorców</p> <p>d) propagowanie i wspieranie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, wolnego od nałogów</p> <p>2. Działalność edukacyjno-informacyjna na rzecz promowania rodziny:</p> <p>a) edukacja młodego pokolenia prowadzona w przystępnych i ciekawych formach</p> <p>b) poradnictwo rodzinne w zakresie przygotowania do małżeństwa i rodzicielstwa</p> <p>c) organizowanie konkursów o tematyce rodzinnej przez placówki oświatowe i opiekuńczo-wychowawcze</p>	<p>Samorząd gminny i powiatowy, samorządowe jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, organizacje kościelne</p>	<p>2017-2019</p>
<p>II- wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu, poprzez wzrost umiejętności rodziców w procesie wychowania dzieci i młodzieży</p> <p><i>Uzasadnienie:</i> <i>Rodzina jest głównym środowiskiem funkcjonowania dziecka. Pomimo zmian warunków życia współczesnej rodziny, to jest ona nadal niezastąpiona i stanowi naturalne środowisko wychowawcze, w którym młody człowiek uczy się żyć i postępować we właściwy sposób. W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami zachodzi konieczność udzielenia jej pomocy m.in. poprzez stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego oraz terapii rodzinnej.</i></p>		
<p>1. Propagowanie i inicjowanie działań na rzecz środowiskowych form wspierania rodziny w wychowaniu dzieci:</p> <p>a) tworzenie i wspieranie działalności świetlic środowiskowych</p> <p>b) tworzenie i promowanie działalności grup wsparcia dla rodziców</p> <p>2. Upowszechnianie informacji o uprawnieniach dla rodziny i jej członków oraz o instytucjach i formach pomocy wspierających rodzinę</p> <p>a) organizowanie szkoleń zwiększających kompetencje i kwalifikacje zawodowe osób pracujących na rzecz rodziny</p> <p>b) współpraca z placówkami działającymi na rzecz rodziny (PCPR) lub mających w zakresie oddziaływania dziecko i rodzinę (Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich)</p> <p>c) propagowanie „dobrych praktyk” realizowanych przez innych w zakresie ćwiczenia umiejętności rodzicielskich</p> <p>3. Podejmowanie działań zapobiegających kryzysowi w rodzinie i umożliwiających wyjście z kryzysu:</p> <p>a) tworzenie i doskonalenie systemu wsparcia rodzin</p>	<p>Administracja rządowa, samorządy wszystkich szczebli, samorządowe jednostki organizacyjne, sąd rodzinny, policja, instytucje szkoleniowe organizacje pozarządowe</p>	<p>2017-2019</p>

<p>bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (niezależnie od dochodu rodziny)</p> <p>b) wspieranie działań wychowawczych na rzecz dzieci z rodzin niepełnych</p> <p>c) realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom lub innym formom patologii społecznej, we współpracy z instytucjami rządowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi</p> <p>d) organizowanie specjalistycznego wsparcia dla ofiar przemocy domowej,</p> <p>e) realizacja działań korekcyjno-terapeutycznych wobec sprawców przemocy</p>		
<p>III- wsparcie materialne rodziny w procesie aktywizacji społecznej i zawodowej, zmierzające do samodzielności ekonomicznej rodziny</p> <p><i>Uzasadnienie:</i> <i>Samodzielność ekonomiczna rodziny jest fundamentem jej samodzielności i sprawności funkcjonowania. Instytucjonalne formy wspierania rodziny pozwalają jej członkom na szybsze przezwyciężenie trudności i powrót do sprawności działania oraz poprawnej realizacji funkcji społecznych, w tym w relacji do dzieci znajdujących się w rodzinie.</i></p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie wsparcia materialnego rodzinie będącej w kryzysie 2. Realizacja programów integracji społecznej poprzez podniesienie kompetencji zawodowych i społecznych członków rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym 3. Zapewnienie opieki nad małymi dziećmi, poprzez organizowanie klubów dziecięcych, przedszkoli lub opieki domowej 4. Informowanie i wspieranie rodzin borykających się z problemem niepełnosprawności dziecka lub innego członka rodziny 5. Poszukiwanie rozwiązań na rzecz zapewnienia warunków mieszkaniowych rodzinom najuboższym 6. Poszukiwanie form aktywizacji społeczno-zawodowej młodzieży (np.MCK szkolenia i doradztwo zawodowe dla młodzieży) 	<p>Administracja rządowa, samorządy wszystkich szczebli, samorządowe jednostki organizacyjne, instytucje szkoleniowe</p>	<p>2017-2019</p>
<p>IV- rodzina objęta szerszym i bardziej dostępnym wsparciem w środowisku życia</p> <p><i>Uzasadnienie:</i> <i>Rodzina to najmniejsza, a jednocześnie bardzo złożona struktura społeczna, ze względu na swą różnorodność, wynikającą z potrzeb, możliwości i wzajemnych interakcji, mających swe źródło w ludzkich charakterach, oczekiwaniach i poziomie rozwoju psycho-fizycznego. Będąc podstawową komórką społeczną, kondycja rodziny ma bezpośredni wpływ na kondycję całego społeczeństwa.</i></p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dążenie do powstania i rozwoju placówek dziennego wsparcia prowadzonych w formie opiekuńczej, specjalistycznej i pracy podwórkowej oraz zachęcanie rodziców do współuczestnictwa w zajęciach tych 		

<p>placówek</p> <p>2. Wspieranie rodzin zagrożonych umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej (np. przez asystenta rodziny lub rodziny wspierającej)</p> <p>3. Zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i terapeutycznego rodzinom z trudnościami wychowawczymi</p> <p>4. Zapobieganie niedożywieniu dzieci z rodzin ubogich</p> <p>5. Informowanie o formach wsparcia finansowego rodzin oraz realizacja świadczeń</p> <p>6. Pomoc dla dzieci z rodzin nie objętych programami rządowymi w zakresie przygotowania wyprawki szkolnej</p> <p>7. Poszukiwanie subwencionowanych form wypoczynku letniego i zimowego, w tym obozów terapeutycznych dla dzieci z grup ryzyka</p> <p>8. Propagowanie i wspieranie organizacji zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych organizowanych przez Ośrodek Kultury, Bibliotekę, Ośrodek Sportu i Rekreacji oraz organizacje pozarządowe i kościelne</p> <p>9. Rozwijanie systemu stypendialnego wspierającego finansowo dzieci i młodzież uzdolnioną</p>	<p>Administracja rządowa, samorządy wszystkich szczebli, samorządowe jednostki organizacyjne, kuratorium oświaty, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze</p>	<p>2017-2019</p>
<p>V- wspieranie rodzin wielodzietnych</p> <p><i>Uzasadnienie:</i> <i>Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest gwarancją rozwoju społeczeństwa, a wspieranie jej rozwoju jest obowiązkiem państwa i jego struktur. Szczególną ochroną i wsparciem powinny być objęte rodziny wielodzietne, które ponoszą większy wysiłek w procesie wychowania i opieki oraz socjalizacji młodego pokolenia.</i></p>		
<p>1. Promowanie modelu rodziny wielodzietnej i przeciwdziałanie negatywnym stereotypom w tym zakresie</p> <p>2. Wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego</p> <p>3. Tworzenie lokalnego systemu wspierania rodzin wielodzietnych (np. tańsze usługi publiczne)</p>	<p>Samorządy wszystkich szczebli, samorządowe jednostki organizacyjne, prywatne podmioty gospodarcze</p>	<p>2017-2019</p>

Rodzina funkcjonuje w wielu wymiarach życia społecznego, dlatego też działania wspierające ją, dla swej skuteczności, powinny mieć wymiar interdyscyplinarny. Wielopłaszczyznowość funkcjonowania rodziny rodzi potrzebę rozwiązań systemowych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2022, w realizacji którego uczestniczą instytucje i podmioty mające w zakresie swego oddziaływania dziecko i rodzinę.

Bieżąca współpraca z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w

Rodzinie przynosi również wymierne efekty, w postaci ilości osób kierowanych na leczenie odwykowe oraz osób korzystających z poradnictwa psychologicznego i wsparcia terapeutycznego. Możliwości infrastrukturalne na poziomie samorządu szczebla podstawowego są ograniczone, dlatego też realizacja działań programowych odbywać się będzie w większości na zasadzie współpracy i współdziałania, wymiany informacji i wspólnego monitorowania procesu wsparcia rodziny w rozwiązywaniu jej problemów. W uchwalonym w maju br. Programie Rewitalizacji Miasta na lata 2017-2023 samorząd określił kierunki działań w zakresie włączenia społecznego, mającego na celu poszerzenie samodzielności i kondycji ekonomicznej rodzin, przy współdziałaniu środków z Unii Europejskiej, szczególnie z grona rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

17. BUDŻET PROGRAMU

Warunkiem wdrażania i realizacji Programu jest zapewnienie w corocznym budżecie miasta określonych środków finansowych na realizację zadań przyjętych w Programie.

Źródła finansowania określone są w uchwale budżetowej Dział 855, Rozdział 85508 – rodziny zastępcze, Rozdział 85510 – placówki opiekuńczo-wychowawcze, Rozdział 85504 – asystent rodziny. Wysokość środków na kolejne lata funkcjonowania Programu będą uchwalane rokrocznie przez Radę Miasta, w odpowiednich pozycjach budżetu miasta oraz planach finansowych jednostek organizacyjnych samorządu miejskiego, a także w budżecie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.